

MARINEBLAD

125
JAAR

NUMMER 5 | AUGUSTUS 2015 | JAARGANG 125

UITGAVE VAN DE KONINKLIJKE VERENIGING VAN MARINEOFFICIEREN

- 200 jaar Militaire Willems-Orde
- NATO Logistics
- De Ruyter vs. Tromp

En verder

- Marinestad Den Haag
- Scriptie van Tom Gerbscheid
- Jeroen Repko aan het woord

KVMO

www.kvmo.nl

inhoud

COLUMNS

- 3 **VOORZITTER KVMO**
- 11 **SERGEI BOEKE**
- 17 **KO COLIJN**

MENSEN

- 14 **OP ZOEK NAAR KORPSGEEST**
Hotze de Jager en Sjaak Severs
- 24 **10 KEER AAN HET WOORD**
Jeroen Repko
- 25 **EN MIJN SCRIPTIE IS**
Tom Gerbscheid
- 31 **IN MEMORIAM**

ACTUEEL / KENNIS

- 4 **200 JAAR MWO**
Teus Mejan en Piet Kamphuis
- 19 **NATO LOGISTICS**
Ilona Kastelic
- 26 **DE RUYTER VS. TROMP**
Adri van Vliet

VASTE RUBRIEKEN

- 10 **CARTOON**
- 12 **MARINESTEDEN**
Den Haag
Jozias van Aartsen
- 18 **BOEKEN**
- 30 **KVMO ZAKEN**
- 31 **ACTIVITEITEN**

5 | AUGUSTUS 2015

ISSN: 0025-3340

Hoofredactie:
KLTZ ing. M.E.M. de Natris
mw. drs. M.L.G. Lijmbach

Eindredactie
mw. drs. M.L.G. Lijmbach

Artikelencommissie
drs. A.A. Bon, LTZ1 (TD) ing. J.M.T. Bongartz,
LTZ1 (LD) mr. M.D. Fink, LTZ1 (TD) F.G. Marx
MSc., LTZ1 (TD) dr. ir. W.L. van Norden,
LTZ1 drs. R.M. de Ruiter, LTKOLMARNIS
R.A.J. de Wit

Medewerkers:
mw. drs. Z. Borgeld-Guman, mr. S. Boeke,
prof.dr. J. Colijn, KLTZ (TD) H. Boomstra (cartoon)
MCD (foto's, tenzij anders vermeld)

Adres redactie
Wassenaarseweg 2
2596 CH Den Haag
Tel. 070-383 95 04
marineblad@kvmo.nl
www.kvmo.nl

Vormgeving
Frank de Wit
Tel. 038-455 17 54

Drukwerk
Épos|Press
Postbus 1070
8001 BB Zwolle

Advertenties
070-383 95 04

Abonnementen
Voor leden van de KVMO is het Marineblad gratis. Informatie over het lidmaatschap van de KVMO staat op: www.kvmo.nl onder 'FAQ'. Niet-leden betalen € 49,50 (NL) of € 69,50 (buitenland) per jaar.

Copyright Marineblad
Overname van artikelen is enkel toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie en onder uitdrukkelijke vermelding van de bron. Artikelen in het Marineblad vertolken niet noodzakelijk de visie van het hoofdbestuur van de Koninklijke Vereniging van Marineofficieren of van de redactie. De inhoud van artikelen blijft geheel voor verantwoording van de auteur(s). Richtlijnen voor het schrijven en aanleveren van artikelen zijn in te zien op www.kvmo.nl onder 'Marineblad'.

Adreswijziging
Zo tijdig mogelijk schriftelijk doorgeven aan:
Secretariaat KVMO
Antwoordnummer 93244
2509 WB Den Haag
(geen postzegel nodig)
of secretariaat@kvmo.nl

Foto cover: Onderzeeboot komt boven water. (foto MCD/Remco Schoonderwoert)

De KVMO maakt deel uit van de

column

Onlangs heb ik de KVMO-scriptieprijs aan LTZ3 (TD) Kevin Stouten mogen uitreiken. In zijn scriptie 'Special Forces Containers', beoordeeld met het cijfer negen, betoogt Stouten dat het gebruik van composiet drukvaten met stalen inserts buiten de drukhuid van een onderzeeboot haalbaar is. Door middel van deze lichte en veilige opslag kunnen bijvoorbeeld MARSOF-eenheden extra materiaal meenemen. In één van de volgende Marinebladen zal een artikel over zijn scriptie worden geplaatst.

De door Stouten beschreven composiet drukvaten kunnen mischien werkelijkheid worden op onze nieuw onderzeeboten. Op 11 juni jl. heeft minister van Defensie Hennis-Plasschaert per brief de Tweede Kamer geïnformeerd over de visie op de toekomst van de onderzeedienst. De onderzeeboot is, zoals de minister schrijft, één van de belangrijke grote wapensystemen waaraan onze krijgsmacht zijn slagkracht ontleent. Mooie woorden van de minister maar als er geen substantieel extra budget wordt toegevoegd aan de defensiebegroting zal het een uitdaging worden om zes nieuwe onderzeeboten bij de Koninklijke Marine in te voeren en gelijktijdig binnen de financiële kaders te blijven. Met betrekking tot laatstgenoemde zie ik twee mogelijkheden:

1. Bij de aanschaf van de onderzeeboten moet rekening worden gehouden met de inverteffecten. Op deze wijze krijgt de belastingbetaler inzicht in wat de onderzeeboten daadwerkelijk kosten en wat de positieve gevolgen voor de Nederlandse economie zijn;
2. Het kabinet neemt naar aanleiding van de motie Van der Staaij eindelijk haar verantwoordelijkheid en verhoogt de defensiebegroting **echt** substantieel. Het adagium 'minder, minder' kan dan eindelijk achter ons worden gelaten. Defensie en haar personeel kan dan weer vooruit gaan kijken en gaan bouwen aan een voor haar taak berekende krijgsmacht.

Teus Mejana MA en drs. Piet Kamphuis beschrijven in hun artikel 'Van Waterloo tot Afghanistan' de historie van tweehonderd jaar dapperheidsonderscheidingen bij de Koninklijke Marine. Het aantal dapperheidsonderscheidingen is bij de marine relatief beperkt omdat bij de strijd ter zee het schip een centrale plaats inneemt. Dit in tegenstelling tot de strijd op het land en in de lucht, waar het individu een grote invloed kan hebben op het verloop van de strijd.

In haar artikel 'NATO Support and Procurement Agency' beschrijft LTZ1 (LD) Ilona Kastelic de voordelen van het *Smart Defence* project dat in 2011 is gestart. Zij betoogt dat door samenwerking je 'samen sterk staat en goedkoper uit bent'. Investeringskosten en exploitatiekosten zullen lager uitvallen omdat ze onder deelnemende NAVO-partners kunnen worden verdeeld. Deze werkwijze kan het politieke draagvlak voor kostbare investeringen vergroten.

In de rubriek Marinesteden is het de beurt aan de gemeente Den Haag. Burgemeester Van Aartsen geeft aan dat Den Haag en Scheveningen door de eeuwen heen hecht zijn verbonden: een vrije zee mede dankzij de marine.

Vlak voor het zomerreces hebben er op arbeidsvoorwaardelijk gebied een aantal belangrijke ontwikkelingen plaatsgevonden. Ik verwijs u graag naar het gevoegde ProDef-bulletin voor nadere informatie over het nabestaandenpensioen, de compensatie, met terugwerkende kracht, van het AOW-gat en een loonsverhoging voor ambtenaren. Over deze loonsverhoging is reeds het nodige geschreven en gezegd in de media. De vraag is of dat allemaal correct is weergegeven of dat er andere actoren in het spel zijn. Ik hoop dat u deze vraag voor uzelf kunt beantwoorden na het lezen van de toelichting. Ik wens u veel leesplezier en een welverdiende vakantie.

Van Waterloo tot Afghanistan

Tweehonderd jaar dapperheidsonderscheidingen bij de Koninklijke Marine (1815 – 2015)

Op 14 mei 2014 ontvingen twee leden van het Korps Mariniers tijdens een besloten bijeenkomst op de Koninklijke Militaire Academie te Breda een dapperheidsonderscheiding voor hun moedige en beleidvolle optreden in Afghanistan. Zij zijn tot nu toe de laatste militairen van de Koninklijke Marine in de erelijst.

Bijna tweehonderd jaar eerder, op 8 juli 1815, werden veertien marineofficiëren benoemd tot ridder in de Militaire Willems-Orde (MWO). Zij waren de eerste leden van de vloot die de hoogste Nederlandse onderscheiding voor dapperheid ten deel viel. Sindsdien zijn veel militairen van zowel de vloot als de mariniers in hun voetsporen getreden.

De Nederlandse maatschappij kent sterk egalitaire trekken. Daardoor bestaat er een complexe relatie met een fenomeen als onderscheidingen. Waar 'doe maar

gewoon, dan doe je al gek genoeg' en 'het hoofd niet boven het maaiveld uitsteken' vertrouwde uitdrukkingen zijn, valt het publiekelijk eren van uitzonderlijke daden van individuen uit de toon. Ook militairen, die als geen ander weten dat zij voor hun overlevingskansen sterk afhankelijk zijn van hun collega's, lijken die spanning te voelen. Zo benadrukte de kersverse ridder MWO, majoor Gijs Tuinman in een interview dat zijn teamleden de MWO net zozeer verdiend hadden en dat hij het ridderkruis daarom het liefst in honderd gelijke stukken had verdeeld.¹ Dat roept de interessante vraag op waarom wij eigenlijk individuen belonen. Recent hebben we in de *Militaire Spectator* getracht die vraag te beantwoorden.²

Op 23 januari 2002 ontving marinier der eerste klasse D.A. Vonk (midden) in de Ridderzaal uit handen van minister van Defensie F. de Grave het Bronzen Kruis voor zijn moedig optreden tijdens een hinderlaag op 4 mei 1993 te Cambodja. (Foto NIMH)

In dit artikel behandelen we de geschiedenis van de MWO in relatie tot die van de Koninklijke Marine. We bespreken eerst het ontstaan van de orde en de evolutie in het deco-

reren van marinepersoneel tot 1940. Vervolgens besteden we aandacht aan belangrijke vernieuwingen in het decoratiebeleid tijdens de Tweede Wereldoorlog, om tenslotte enkele recente ontwikkelingen te belichten.

De oorsprong en instelling van de Militaire Willems-Orde

Hoewel het decoratiestelsel inmiddels niet meer weg te denken is uit de samenleving, bestaat het stelsel pas tweehonderd jaar. Omdat welgestelde burgers de touwtjes stevig in handen hadden in de Republiek der Verenigde Nederlanden kende ons land voor 1815 geen eigen ridderorden. Het instellen hiervan is namelijk voorbehouden aan soevereine vorsten.³ De Nederlandse stadhouders uit het huis Oranje-Nassau voldeden niet aan die kwalificatie. Toch kende de Republiek wel degelijk ereblijken. Zeehelden als Michiel de Ruyter, Maarten Tromp en Piet Hein ontvingen voor hun verdiensten gouden penningen aan halskettingen. Ook gewonnen zeeslagen of een huzarenstuk als de tocht naar Chatham vormden aanleiding om erepenningen uit te reiken. De zeeslag bij de Doggersbank in 1781 die in de Republiek groot enthousiasme had opgeroepen, leidde tot de instelling van een herinneringsmedaille voor het vlootpersoneel. Deze kan worden beschouwd als een vroege voorloper van de hedendaagse herinneringsmedailles. De Staten-Generaal was hiermee echter terughoudend.

De terughoudendheid van de overheid veranderde met de komst van de Bataafse Republiek in 1795. Omdat de inwoners van Nederland naar Frans model voor de wet gelijk werden, ontstond paradoxaal genoeg een behoefte om statusverschillen zichtbaar te maken. De afgevaardigden van de Nationale Vergadering zetten hierbij de toon, door met sjerpen en pluimen hun bijzondere positie duidelijk te maken.⁴ Inspelend op die behoefte en in lijn met de Franse praktijk stelde koning Lodewijk Napoleon in 1806 een Nederlandse ridderorde in. Deze zogeheten Orde van Unie was bijzonder populair bij de elite. Na de inlijving van de Bataafse Republiek bij Frankrijk in 1810 werd deze ridderorde vervangen door de Orde van de Reünie. De verbanning van Napoleon na zijn dramatische nederlaag bij Leipzig en de terugkeer van de Erfprins, de latere koning Willem I, op vaderlandse bodem betekende echter het einde voor deze ridderorde. Tijdens het Congres van Wenen kreeg het nieuwe vorstendom der Nederlanden (er is pas vanaf maart 1815 sprake van een Koninkrijk) een belangrijke rol toebedacht. De samenbundeling van de noordelijke en zuidelijke Nederlanden moest een buffer gaan vormen tegen hernieuwde Franse agressie. Deze gedachte bewees nog geen jaar later al zijn nut. Napoleon ontvluchtte zijn ballingsoord Elba, landde op de Franse zuidkust en wist de Franse krijgsmacht weer achter zich te krijgen. Na een snelle bezetting van Parijs, rukte hij met een groot leger op richting het jonge Koninkrijk der Nederlanden.

Daar was intussen hard gewerkt aan de opbouw van leger en vloot. De loyaliteit van veel militairen vormde echter een vraagteken. Velen hadden Napoleon immers jarenlang trouw gediend. Wat zouden zij nu gaan doen?

Om de militairen aan koning Willem I te binden, stelde de Commissaris van Oorlog, luitenant-generaal J.W. Janssens, voor een ridderorde in te stellen voor 'militaire en civiele deugden'. Deze orde kon meteen de plaats innemen van de oude Franse onderscheidingen.⁵ De koning was enthousiast en tekende op 30 april 1815 Koninklijk Besluit nr. 5 tot instelling van de MWO ter beloning van '... uitstekende daden van moed, beleid en trouw....' met vier ridderlijke graden.

De veldslagen bij Quatre Bras en Waterloo maakten definitief een einde aan Napoleons ambities. Meer dan duizend Nederlandse en buitenlandse militairen werden voor hun optreden begiftigd met de MWO. Een jaar later dwong een gecombineerde Brits-Nederlands eskader onder leiding van vice-admiraals Edward Pellew en Theo-

'Zeehelden als Michiel de Ruyter, Maarten Tromp en Piet Hein ontvingen voor hun verdiensten gouden penningen aan halskettingen'

dorus van de Capellen met een intensief bombardement op Algiers de weerspannige Dey van Algiers tot het accepteren van een vredesverdrag. 51 Britse en Nederlandse marineofficiërs en onderofficiërs werden voor hun inzet tot ridder geslagen, onder wie vier mariniers. De twee vlootvoogden kregen zelfs de hoogste ridderlijke graad.⁶ Hier zou het niet bij blijven.

In Indische wateren

De eerste toekenning van de Militaire Willems-Orde in Nederlands-Indië zou naar een marineofficier gaan. Schout-bij-nacht A.A. Buyskes werd op 6 juli 1818 bevorderd tot commandeur MWO voor 'den gelukkigen uitslag zyner ondernemingen tegen de opstandelingen van Saparoua, [en] nieuwe bewyzen van oordeel, bekwaamheid, moed en iever voor Onzen dienst'.⁷ Naast deze vlagofficier werden er voor het bedwingen van de opstand in de Molukken nog achttien marineofficiërs benoemd tot ridder, waarvan drie tot ridder 3e klasse.⁸ Hoewel in beginsel vlagofficiërs en matrozen op dezelfde wijze in aanmerking kwamen, is het opvallend dat slechts één onderofficier en één matroos tot de groep gedecoreerden behoorde.⁹

De uitbreiding van het Nederlandse gezag in de Indische archipel bleef voortdurend militair optreden vergen. Tijdens een expeditie naar Palembang in 1821 werden onder zwaar vijandelijk vuur de havenbatterijen ingenomen en werd de sultan tot overgave gedwongen, hetgeen Oost-Sumatra onder Nederlands gezag bracht.¹⁰ Meer dan negentig leden van de vloot ontvingen hiervoor de ridderslag, onder wie 34 onderofficiërs en matrozen - bijna dertig procent van het totaal aantal gedecoreerden.¹¹

Na de eerste expedities in Indië slokte de Belgische Opstand alle aandacht op. Voor de Koninklijke Marine betekende dit vooral de blokkade van de Antwerpse haven. Om het moreel onder het personeel hoog te houden

Het bombardement van Algiers, 1816. 51 Britse en Nederlandse marineofficiëren en onderofficiëren werden voor hun inzet tot ridder geslagen, onder wie vier mariniers. De twee vlootvoogden kregen de hoogste ridderlijke graad. (Ets, prentmaker Nicolaus Heideloff, schilder Jan Willem Pieneman, 1816).

strooide Koning Willem I kwistig met ridderkruizen. Meer dan tachtig vielen er bij de marine. Een van de gedecoreerden was J.C.J. van Speijk, die later zijn kanonneerboot zou opblazen om te voorkomen dat deze in Belgische handen zou vallen.¹² Opvallend is dat bij het Korps Mariniers in deze periode slechts twintig procent van de nieuwe ridders officier was, terwijl bij de vloot dit percentage bijna zeventig procent bedroeg.¹³

Na de Belgische afscheiding is Nederlands-Indië het belangrijkste werkterrein van de Koninklijke Marine. Vloot en mariniers worden voortdurend operationeel ingezet, omdat de gehele negentiende eeuw in het teken staat van gezagsvestiging en pacificatie – en dat vaak gewapenderhand. Bij expedities streden zogeheten landingsdivisies vaak in de voorste linies. Deze eenheden, geformeerd uit scheepspersoneel, hadden als taak na de landing een bruggenhoofd te helpen vestigen en beveiligen, maar trokken soms ook verder landinwaarts.

Naast het ondersteunen van de expedities van het KNIL bestreed de vloot in de Oost zeeroverij. Tussen 1822 en 1863 werden zeventig personeelsleden onderscheiden voor hun inzet tijdens acties tegen zeerovers en piraten.¹⁴ Nog eens zeventien anderen kregen een Eervolle Vermelding.¹⁵ Deze Eervolle Vermelding bestond al sinds 1815 als onderdeel van het Reglement op de Militaire Willems-

Orde. Wie net niet voor een ridderkruis in aanmerking kwam, kreeg een Eervolle Vermelding in een dagorder bij leger en vloot. Om deze waardering zichtbaar te maken, kwam in 1877 een onderscheidingsteken tot stand, in de vorm van een vergulde kroon op het Ereteken voor Belangrijke Krijgsbedrijven ('Het Expeditiekruis'). Naast het faciliteren van expedities in de Oost en de strijd tegen zeerovers, behartigde de Koninklijke Marine ook elders de nationale belangen. Zo werden tien marineofficiëren onderscheiden voor hun rol bij het forceren van een doorgang in de zeestraat van Shimonoseki in 1863-1864 en nog eens 26 voor expedities in West-Afrika.¹⁶ Al met al werden tot 1940 ruim zevenhonderd personeelsleden van de Koninklijke Marine benoemd tot ridder MWO. Verder ontvingen meer dan 1200 man een Eervolle Vermelding.¹⁷ Bovendien kregen dertien ridders de in 1855 ingestelde Eresabel. Dit ereteken was bedoeld voor officieren die al in het bezit waren van het ridderkruis en zich nogmaals door moed hadden onderscheiden.¹⁸

De Wetswijziging van 1940

Al in de 19de eeuw waren er pleidooien om de Wet op de Militaire Willems-Orde te wijzigen. Zowel de Wet als het daarbij behorende Reglement waren in 1815 onder grote tijdsdruk tot stand gekomen en waren daardoor niet goed op elkaar afgestemd. Oproepen van Kamerleden en diverse onderzoekscommissies ten spijt, duurde het tot 1936

voordat de regering met een uitgewerkt herzieningsvoorstel kwam. De belangrijkste wijzigingen betroffen het schrappen van alle voorbeelden van dapperheid en van de Eervolle Vermelding uit het Reglement. Deze laatste onderscheiding zou op een afzonderlijk Koninklijk Besluit moeten gaan berusten.¹⁹

Het belangrijkste was echter het elimineren van de tegenstrijdigheid tussen de Wet en het Reglement. In de Wet was altijd sprake geweest van daden van moed, beleid én trouw, terwijl het Reglement, in het bijzonder voor onderofficieren en soldaten, ruimte liet voor de beloning van daden van moed, beleid óf trouw. Als oplossing wilde de regering de criteria van de Wet handhaven, maar het begrip 'strijd' ruim interpreteren. Dit laatste voorneemen leed schipbreuk in de Tweede Kamer, waar vooral luitenant-generaal b.d. L.F. Duymaer van Twist zich een fel tegenstander betoonde om 'moedige' beslissingen van vlag – en opperofficieren op locaties ver van het strijdgevoel te belonen. De volksvertegenwoordiging hield vast

aan de 'enge' interpretatie dat 'in den strijd' nadrukkelijk inhield dat een gedecoreerde daadwerkelijk zelf aan de gevechtshandelingen moest hebben deelgenomen.²⁰ Deze zienswijze beperkte de kring van potentiële kandidaten.

De wetsherziening bevatte echter ook een formele uitbreiding: burgers ('niet-militaire Nederlanders') kwamen nu ook expliciet in aanmerking. Het ondergrondse verzet tegen de Duitse en Japanse bezetter werd later tot 'in den strijd' gerekend, hetgeen de weg vrijmaakte voor toekenning aan verzetsstrijders. Daarnaast maakte de nieuwe wet expliciet de toekenning van de MWO aan niet vaandel of standaard voerende eenheden van de krijgsmacht, en dus voor eenheden van de Koninklijke Marine, mogelijk. Hier was in 1815 eenvoudig niet aan gedacht.

De Tweede Wereldoorlog en haar nasleep

Tien dagen na de ondertekening van de nieuwe wet op de MWO op 30 april 1940 sprongen de Duitse parachutisten af boven Den Haag en Rotterdam. Op het moment van uitbreken van de Tweede Wereldoorlog was de nieuwe Wet nog niet van kracht. De Nederlandse regering in ballingschap te Londen stuitte al snel op deze onvolkomenheid. Zij wilde echter vaart maken met de beloning van dappere militairen die naar Engeland waren uitgeweken. Daarom stelde zij al op 11 juni 1940 bij Koninklijk Besluit een nieuwe dapperheidonderscheiding in, het Bronzen Kruis. Een belangrijke overweging – naast snelheid – was de wens om een snelle uitbreiding van het aantal dragers van de Eervolle Vermelding en de Militaire Willems-Orde te voorkomen.²¹ Deze nieuwe onderscheiding vergrootte niet alleen het beloningsinstrumentarium van de regering, maar ook haar speelruimte. Zij hoefde niet het onafhankelijke Kapittel te raadplegen, maar de Ministers van Oorlog en Marine konden zelf – na raadpleging van de Commissie Militaire Onderscheidingen – tot toekenning besluiten. Naarmate de oorlog voortschreed, vond verdere uitbreiding van de gereedschapskist plaats met het Kruis van Verdienste (1941), het Vliegerkruis (1941) en de Bronzen Leeuw (1944). De instelling van nieuwe dapperheidonderscheidingen maakte de MWO nog exclusiever.²² De eerste toekenning van de MWO tijdens de oorlog aan militairen vond pas op 16 juli 1940 plaats en wel aan twee zeeofficieren. W. van Lier en J. van Staveren kregen de onderscheiding voor hun heldhaftig gedrag als commandant van de torpedoboot Hr. Ms. Z5 respectievelijk torpedomotorboot Hr. Ms. TM 51 tijdens de Meidagen in Rotterdam.

De Koninklijke Marine leverde, samen met de vaarplichtige koopvaardij, een belangrijke bijdrage aan de geallieerde oorlogsinspanning. Het Kruis van Verdienste moest oorspronkelijk dapper gedrag van koopvaardijpersoneel belonen. Later kwamen ook militairen en Engeland-

Alle militaire dapperheidonderscheidingen. Bovenste rij van links naar rechts: Ridder der 3e klasse in de Militaire Willems-Orde, Ridder der 4e klasse in de Militaire Willems-Orde, Bronzen Leeuw. De onderste rij van links naar rechts: Bronzen Kruis, Kruis van Verdienste, Vliegerkruis.

vaarders in aanmerking omdat zij voldeden aan het criterium 'moed en beleid ten gevolge van vijandelijke actie'. In de totale oorlog die de Tweede Wereldoorlog was, bleken militair en civiel dermate verweven dat onderscheid maken niet goed mogelijk bleek.

Na de Belgische afscheiding in 1839 was de hoofdinspanning van de KM gericht geweest op de Indische archipel, waar zij de Gordel van Smaragd tegen een buitenlandse vijand moest verdedigen. Deze taak werd realiteit na de Japanse aanval op Pearl Harbour en de Nederlandse oorlogsverklaring aan Tokio. Helaas bleken de geallieerde eskaders niet opgewassen tegen het Japanse krijgsgeweld; de Slag in de Javazee bezegelde het lot van de Nederlandse kolonie in de Oost. Schout-bij-nacht Karel Doorman, de commandant van het geallieerd eskader, die met zijn schip ten onder ging, kreeg postuum het ridderkruis 3^e klasse. De regering negeerde hiermee het ambtelijk advies hem tot ridder 4^e klasse te benoemen, omdat Londen zijn

'Na de dekolonisatie van Nederlands-Nieuw-Guinea werd het stil op het gebied van dapperheidsonderscheidingen'

optreden ten voorbeeld wilde stellen aan de nog strijdende eenheden. Drie van Doormans ondercommandanten, onder wie de Amerikaanse *Captain* Albert Rooks, werden postuum tot ridder 4^e klasse benoemd.

Naast individuele benoemingen, ging de Nederlandse regering in ballingschap ook over tot toekenning van de MWO aan eenheden. Zij volgde hierbij het voorbeeld van de Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht, generaal H.G. Winkelman, die op 18 mei 1940 de hoogste dapperheidsonderscheiding had toegekend aan het Wapen der Militaire Luchtvaart voor het optreden tijdens de Meidagen. Bij de Koninklijke Marine viel deze eer te beurt aan de Onderzeedienst, de Marine Luchtvaartdienst (MLD) en het Korps Mariniers. De Onderzeedienst bracht tijdens de oorlog ten minste 54 vijandelijke schepen tot zinken waaronder de Duitse onderzeeboten U95 en U168 alsmede de Italiaanse onderzeeboot *Malachite*. Vijf individuele onderzeebootcommandanten werden tot ridder MWO geslagen waarvan één postuum. Ook de MLD leverde zowel in Europa als in Indië felle strijd. Dit marineonderdeel telde vier individuele ridders MWO. Het Korps Mariniers viel het eerbetoon ten deel voor de inzet tijdens de Meidagen, tijdens de strijd op Oost-Java en voor de inzet van de mariniersdetachementen op de schepen tijdens de Slag in de Javazee. Slechts één individuele marinier werd tot ridder benoemd, namelijk kapitein Willem Schuiling voor zijn optreden in Rotterdam tussen 10 en 13 mei 1940.

Tijdens de dekolonisatieoorlog in Nederlands-Indië werden bij het korps echter nog eens acht individuele ridders benoemd.²³ De Tweede Wereldoorlog en de dekolonisatie van Nederlands-Indië leverde totaal 35 ridders MWO bij de vloot en de mariniers op, twintig procent van de totaal tweehonderd benoemingen. Het totaal aantal dap-

perheidsonderscheidingen bij de marine voor de Tweede Wereldoorlog bedraagt ongeveer tweeduizend.²⁴

Hoewel dit veel lijkt, is dit aandeel van de marine relatief beperkt. De verklaring moet vooral worden gezocht in het verschil tussen de strijd op zee en die ter land of in de lucht. Ter zee neemt het schip de centrale plaats in en vormt het individu een radertje in een groter geheel. Te land is de militair meer op zich zelf aangewezen en – een tweede onderscheidend kenmerk – kon hij vaak 'het wit in de ogen van de vijand' zien. Voor individueel optreden en dus voor individuele beslissingen is meer ruimte. Het Vliegerkruis, een specifieke dapperheidsonderscheiding voor luchtvaarders, komt tegemoet aan het tijdens de Tweede Wereldoorlog, vooral op grond van de *Battle of Britain*, onderkende bijzondere karakter van de strijd in de lucht.

Na de dekolonisatie

Na de dekolonisatie van Nederlands-Nieuw-Guinea werd het stil op het gebied van dapperheidsonderscheidingen. De Koude Oorlog leidde niet tot wapengekletter, althans niet in ons deel van Europa. Hoewel de ridders Militaire Willems-Orde en andere dragers van dapperheidsonderscheidingen bij herdenkingen en andere plechtigheden met egards werden bejegend, verdampte naarmate de tijd verstreek de kennis van deze bijzondere categorie decoraties. Behalve met de voorbereiding op ernstinzet tijdens een grootschalige Oost-West confrontatie en het uitvoeren van nationale- en Koninkrijkstaken, werden militairen van de Koninklijke Marine, met de mariniers voorop, ingezet bij zogeheten vredesmissies. Onder de vlag van de VN moesten zij de vrede bewaren tussen (voorheen) strijdende partijen. Zij waren dus geen deel van het conflict en van het criterium 'in de strijd' kon, aldus een lange tijd geldende beleidsopvatting in Den Haag, geen sprake zijn.²⁵ In de jaren negentig begonnen de bevelhebbers van de krijgsmacht delen in toenemende mate vraagtekens te plaatsen bij deze redenering. Zij hadden te maken met en voelden zich verantwoordelijk voor personeel, dat blauwe helmen en vlaggen ten spijt wel degelijk te maken kreeg met de weerbarstige werkelijkheid van conflicthaarden. Sommige militairen keerden niet terug van hun missie, anderen werden getekend voor hun leven. 'Blauw' en 'groen' optreden bleken in de praktijk in elkaar over te lopen, zo leerde de operationele ervaringen in Cambodja en het voormalig Joegoslavië

Op 16 juni 1999 besloot de minister van Defensie tot de instelling van een Commissie Dapperheidsonderscheidingen (CDO). Deze CDO boog zich over een aantal voordrachten met als gevolg dat in 2002 voor het eerst weer dapperheidsonderscheidingen werden uitgereikt. Bij de eerste uitreiking, op 23 januari in de Ridderzaal, ontving marinier der eerste klasse D.A. Vonk een Bronzen Kruis voor zijn moedig optreden tijdens een hinderlaag op 4 mei 1993 te Cambodja.²⁶ Sinds 2002 zijn er inmiddels 64 dapperheidsonderscheidingen uitgereikt, waarvan twaalf aan leden van het Korps Mariniers. Twee militairen van de landmacht viel de hoogste dapperheidsonderscheiding ten deel, de Militaire Willems-Orde.

Tweehonderd jaar MWO

Deze twee benoemingen, en vooral de daaraan ten grondslag liggende beleidsverandering in het Haagse, maken dat het Kapittel der Militaire Willemsorde zich kan opmaken voor een feestelijke herdenking van het tweehonderdjarig bestaan van Nederlands oudste en hoogste dapperheidsonderscheiding.

Tien jaar geleden waren de vooruitzichten minder rooskleurig. De rijen van de hoogbejaarde ridders dunden in snel tempo uit. Bovendien had de proliferatie van het aantal dapperheidsonderscheidingen tijdens de Tweede Wereldoorlog geleid tot een steeds exclusievere MWO. De vrees bestond dat uiteindelijk uitsluitend militaire eenheden, begiftigd met het ridderkruis, de traditie van de MWO levend zouden moeten houden. Dat zou haaks staan op de oorspronkelijke gedachte om juist individuen die zich door moed, beleid en trouw onderscheiden, publiekelijk en zichtbaar te belonen. Die gedachte heeft ook anno 2015 niets aan zeggingskracht verloren.

Th.P. (Teus) Mejan MA was tot 1 december 2014 werkzaam voor het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH). Sindsdien werkt hij voor de Kanselarij der Nederlandse Orden. Drs. P.H. (Piet) Kamphuis is directeur van het NIMH.

Noten

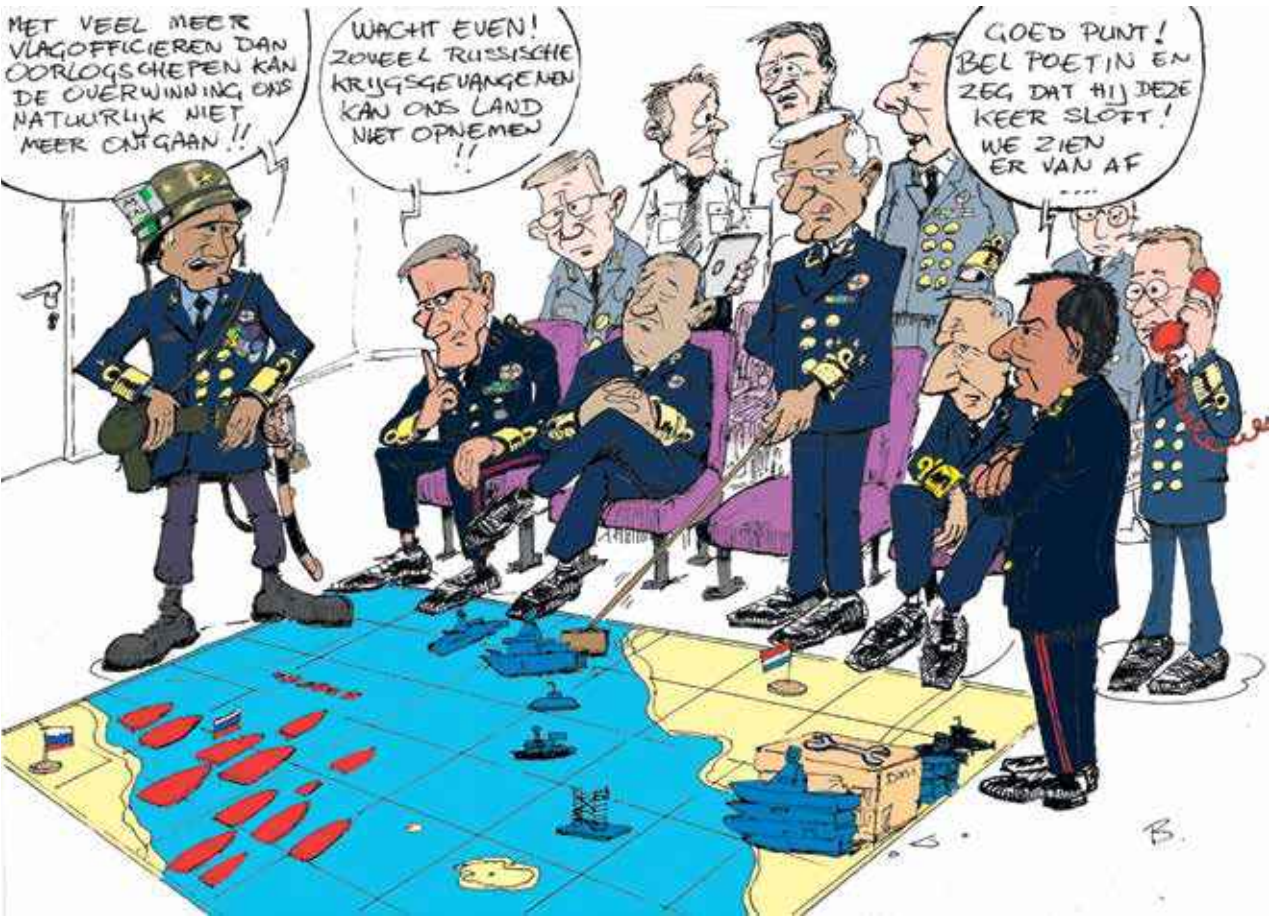
- 1 Interview met Gijs Tuinman bij RTL *Late Night* op 4 december 2014.
- 2 Mejan, Th.P., en P.H. Kamphuis, '200 jaar Moed, Beleid en Trouw. De Militaire Willems-Orde en ons decoratiestelsel in beweging (1815-2015)' in *Militaire Spectator*, jaargang 184-3, 110 – 115.
- 3 Zelm van Eldik, J.A.van, *Moed en deugd. Ridderorden in Nederland.*

De ontwikkeling van een eigen wereld binnen de Nederlandse samenleving (Zutphen 2003) 23.

- 4 Zelm van Eldik, *Moed en deugd*, 32.
- 5 Idem, 163 – 165.
- 6 NIMH, databank dapperheidsonderscheidingen (19 april 2015 om 19.15).
- 7 Zelm van Eldik, *Moed en Deugd*, 304-305.
- 8 Rijpkema, R.W. & Cuperus, J., *1815-2015 Militaire Willems-Orde. 200 jaar moed, beleid en trouw* (Zeist 2015) 106-112 en 133-138.
- 9 Zelm van Eldik, *Moed en Deugd*, 179.
- 10 Zelm van Eldik, *Moed en Deugd*, 305 & NIMH, databank dapperheidsonderscheidingen (19 april 2015 om 19.15).
- 11 NIMH, databank dapperheidsonderscheidingen (19 april 2015 om 19.55).
- 12 Maas, H.J. van der en dr. V. Enthoven, 'Van Speijk. Of toch liever niet de lucht in' in *Marineblad oktober 2008* 33-37.
- 13 NIMH, databank dapperheidsonderscheidingen (20 april 2015 om 23.05).
- 14 Rijpkema, *1815-2015 Militaire Willems-Orde*, 106-112 en 133-138.
- 15 NIMH, databank dapperheidsonderscheidingen (20 april 2015 om 21.25).
- 16 Rijpkema, *1815-2015 Militaire Willems-Orde*, 106-112 en 133-138.
- 17 NIMH, databank dapperheidsonderscheidingen (18 april 2015 om 22.45).
- 18 Bax, F.W., *Eeresabels* (Amsterdam 1940) 1-3.
- 19 Mejan, Th.P. en P.H. Kamphuis '200 jaar Moed, Beleid en Trouw', 121.
- 20 Vergaderjaar 1939 – 1940, bijlage 281 in Nationaal Archief, *Handelingen der Staten-Generaal, 1847 – 2000* (2.02.21.01), inv.nr. 736 & Vergaderjaar 1939 – 1940, bijlage 281 in Nationaal Archief, *Archief van de Tweede Kamer 1815 – 1945* (2.02.22), inv. nr.3223.
- 21 Geheim verbaal in Londen d.d. 9 juni 1940, nr.1, Nationaal Archief, Archief van het Kabinet der Koningin 1898 – 1945 (2.02.14), inv.nr. 9034.
- 22 Mejan, Th.P. en P.H. Kamphuis '200 jaar Moed, Beleid en Trouw', 121-123.
- 23 Maalderink, *De Militaire Willems-Orde sedert 1940*, 298 - 324.
- 24 NIMH, databank dapperheidsonderscheidingen (21 april 2015 om 21.45).
- 25 Mejan, Th.P. en P.H. Kamphuis '200 jaar Moed, Beleid en Trouw', 123-125.
- 26 Idem.

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

UITNODIGING

01
-
09
-
2015

DE MARINECLUB

OPENING

Opening Grand Café

NA 10 JAAR WAS ONS GRAND CAFÉ TOE AAN VERNIEUWING EN VERGROTING. EEN TOTAAL VERNIEUWDE UITSTRALING WAS DAARBIJ VOOR ONS VAN GROOT BELANG. U HEEFT HET VERLOOP VAN DE VERBOUWING KUNNEN ZIEN EN VOLGEN VIA ONZE WEBSITE: WWW.MARINEOFFICIERSCLUB.NL

HIERBIJ NODIGEN WIJ U UIT OM, OP ONZE KOSTEN, MET ONS DE OPENING TE VIEREN EN HET GRAND CAFÉ IN GEBRUIK TE NEMEN. WIJ ZIJN VOORNEMENS DIT TE DOEN OP DINSDAG 1 SEPTEMBER, VAN 17:30-20:00 UUR, AANSLUITEND AAN DE OFFICIËLE OPENING DOOR DE COMMANDANT ZEESTRIJDKRACHTEN, LUITENANT-GENERAAL DER MARINIERS R. VERKERK.

TIJDENS HET NUTTIGEN VAN EEN DRANKJE EN HET ETEN VAN HAPJES DIE U EEN IMPRESSIE VAN ONZE GRAND CAFÉ KAART GEVEN, IS ER LIVE MUZIEK DOOR DANNY VAN TIGGELE, JOOST DOBBE EN RICHARD BEUKELAAR

R.S.V.P. LISETTE VOET: EM.VOET@MINDEF.NL TENUE: VRIJ

column

Oorlog voeren is riskant en vereist politieke moed. Een akkoord sluiten met de aartsvijand is ook riskant en vergt misschien nog meer moed. De vijand is immers onbetrouwbaar en het electoraat en bondgenoten zijn sceptisch. President Obama heeft met het Iraanse nucleair akkoord de gok gewaagd. John Kerry, zijn minister van Buitenlandse Zaken en ongetwijfeld een man met een drukke agenda, heeft 18 dagen lang in Wenen onderhandeld om samen met drie EU-landen, Rusland en China een akkoord met Iran te sluiten. Is de ondertekening van het complexe 159-bladzijden tellende verdrag een keerpunt? Zeker, menen de republikeinen, de Saoedi-machthebbers en de Israëlische premier Bibi Netanyahu – maar dan wel als historische vergissing.

Het Iraanse kernprogramma is al sinds 2002 onderwerp van internationale bezorgdheid, inspecties en onderhandelingen. Centraal staat de vraag of het programma ook militaire doeleinden heeft of zou kunnen hebben. Mocht Iran komen te beschikken over kernwapens, dan staat de veiligheid van Israël op het spel. Soennitische landen zoals Saoedi-Arabië en de golfstaten kunnen niet leven met Sjiitische kernwapens. Bovendien zal het gehele non-proliferatie regime op de helling komen te staan. India, Pakistan, Noord-Korea en Israël voelen zich al niet gebonden en waarschijnlijk zal een Iraanse kernwapen-capaciteit een nucleaire wapenwedloop in een toch al explosieve regio ontketen. Kortom, een veiligheidskwestie waar Kerry graag zijn agenda voor ombuigt.

‘Kortom, een veiligheidskwestie waar Kerry graag zijn agenda voor ombuigt’

Is geen akkoord beter dan een slecht akkoord? Het huidige beleid van sancties en internationale isolatie blijkt vernietigend voor de Iraanse economie maar niet voor het regime. Iran was feitelijk al geïsoleerd sinds de revolutie van 1979 en men is niet vergeten dat het Westen een oogje dichtkneep toen Saddam Hoessein het land binnenviel en huishield met chemische wapens. Naast het sanctie-regime hebben de VS en Israël ook met een ingenieuze cyberaanval, genaamd Stuxnet, getracht het kernprogramma te saboteren maar dit heeft het uiteindelijk niet meer dan enkele jaren vertraagd. Tot slot bestaat de mogelijkheid van luchtaanvallen, een optie waar Netanhayu meermaals op heeft gezinspeeld. Zijn voormalige Mossad-directeur en vele anderen wijzen dit af. Volgens hen is er maar één ding erger dan een nucleair Iran, en dat zijn de gevolgen van een luchtaanval op Iran.

Het akkoord kan nog op vele manieren gesaboteerd worden. Maar tien jaar nadat Bush de ‘as van het kwaad’ uitriep en op oorlogspad ging, is Irak verscheurd, heeft Noord-Korea kernwapens en heeft Iran zijn invloed in het Midden-Oosten verder uitgebreid. Als gelegenheidsbondgenoot tegen de Islamitische Staat en als machtsfactor in de Golf, loont het om met steun van de EU en VN Iran te betrekken in het internationale politieke systeem. Natuurlijk kent het Iraanse regime onfrisse kanten, maar Roosevelt heeft destijds een gelegenheidsalliantie gesloten met massamoordenaar Stalin en Nixon met Mao Tse Tung, verantwoordelijk voor nog meer doden dan Stalin. Want, zoals Kennedy ooit zei, als je vrede wilt dan moet je niet met je vrienden, maar juist met je vijanden praten.

Mr. S. (Sergei) Boeke,
voormalig marineofficier,
is onderzoeker aan de
Universiteit Leiden, Campus
Den Haag.

Met de aanstaande opheffing van de Marinekazerne in Amsterdam sluit onze hoofdstad, voormalig admiraliteitsstad, een historisch hoofdstuk af. De Koninklijke Marine zal vanaf dat moment niet meer zichtbaar zijn in de Amsterdamse samenleving. Gelukkig blijken andere marinesteden, waaronder Rotterdam, Den Helder, Den Haag en Vlissingen, zich wel bewust van hun marinehistorie en de waarde van de KM voor hun stad. Het Marineblad geeft hen, bij monde van hun burgervaders, de gelegenheid de hedendaagse relatie met de Koninklijke Marine voor het voetlicht te brengen.

Een vrije zee - mede dankzij de marine

(Foto René Mensen (creativecommons.org/licenses/by/2.0 - www.flickr.com/photos/renemensen))

Afgelopen juni, tijdens de pitstop van de Volvo Ocean Race, deed Zr. Ms. Groningen de haven van Scheveningen aan om bezoekers een kijkje aan boord te gunnen. Zr. Ms. Urania, het zeilende opleidingsschip van de Koninklijke Marine, was ook van de partij en deed dienst als persboot en als verbidingsplatform voor contact met de kleinere veiligheidsboten op het water.

Daarnaast waren op Scheveningen het duikvaartuig Cerberus en de sleepboot Gouwe te bewonderen, evenals een duiker in een heuse duiktank.

De Marinierskapel van de Koninklijke Marine (regelmatig te horen in Den Haag) opende het 'Volvo Ocean Race Festival'. De aanwezigheid van de Koninklijke Marine bij de Volvo Ocean Race was in alle opzichten indrukwekkend. Maar er school ook een mooie symboliek in. Immers, Den Haag en Scheveningen zijn hecht verbonden met de marine.

Op de Plaats, vlakbij de plek waar hij zo'n gruwelijke dood vond, staat sinds 1918 het standbeeld van Johan de Witt. In het Mauritshuis is het schitterende portret van Michiel de Ruyter te bewonderen, geschilderd door Ferdinand Bol. De Witt en De Ruyter namen het initiatief tot de oprichting van het Korps Mariniers, in 1665. Zo'n zestig jaar eerder schreef de beroemde rechtsgeleerde Hugo de Groot in onze stad zijn boek *Mare Liberum*, de basis van het moderne internationale recht. Daarin beschreef hij de zee als een 'res communis', publiek bezit waar niemand

exclusief aanspraak op kan maken. De Groot citeerde in dit verband Cicero, die al zestien eeuwen eerder het publieke bezit toebedeelde aan de gemeenschap van de mensheid, de 'societas humana'.

Wie op zoek gaat naar de wortels van onze internationale stad van vrede en recht, die komt uiteindelijk uit bij *Mare Liberum*. En bij Baruch de Spinoza, die hier zijn laatste jaren doorbracht en in onze stad zijn *Ethica* schreef. Zijn fundamentele ideeën over vrede en vrijheid hebben ook na meer dan drie eeuwen niets aan kracht ingeboet. Vanuit Den Haag onderhield Spinoza een uitgebreid netwerk van contacten met andere wetenschappers, zowel in de toenmalige Nederlanden als daarbuiten.

Zo stond Spinoza ook in contact met Christiaan Huygens, wiens ontdekking van onder meer het slingeruurwerk van grote betekenis was voor de zeevaart. Zijn vader, Constantijn, bedacht de 'Scheveningse Zeestraat', die 350 jaar geleden het oude vissersdorp met onze stad verbond. Via die weg bereikte prins Willem Frederik, de latere

Burgemeester van Den Haag, Jozias van Aartsen.

koning Willem I, op 30 november 1813 Den Haag, nadat hij eerder die dag op het strand van Scheveningen was geland.

Daarmee ben ik ook weer terug bij de marine. Want toen precies tweehonderd jaar later op het strand van Scheveningen deze historische gebeurtenis grootscheeps en voor het oog van het hele land werd herdacht, was de marine prominent aanwezig. Sterker nog, het naspelen van de landing kon alleen plaatsvinden dankzij de fantastische medewerking van de marine.

De landing van de Prins van Oranje luidde niet alleen het begin in van het Koninkrijk der Nederlanden, maar ook van de Koninklijke Marine in haar huidige vorm. In heden en verleden heeft er altijd een nauwe band bestaan tussen de visserij en de vloot. Veel Scheveningers hebben in goede en slechte tijden bij de marine gediend. Niet voor niets staat het Nationaal Marinemonument voor de tijdens de Tweede Wereldoorlog gesneuvelde marinemensen op Scheveningen. Volgend jaar is het vijftig jaar geleden dat koningin Juliana het onthulde. Het draagt een citaat van haar moeder, de onverzettelijke Wilhelmina: "De marine heeft het goed gedaan". In 2004 vond aan de voet van dit monument een D-Day Memorial plaats, in aanwezigheid van honderden veteranen. Ook andere momenten, zoals de viering van het Trompfestival (toen een replica van Blake's Endeavour in de haven van Scheveningen afmeerde) en de grote jubileumtentoonstelling over Michiel de Ruyter trokken de afgelopen jaren veel aandacht en bezoekers.

Eerder dit jaar herdachten wij de ondergang van Zr. Ms. Adder, in 1882, voor de kust van Scheveningen. De Koninklijke Vereniging van Marineofficieren ontstond als reactie op deze ramp, waarbij alle 65 opvarenden om het leven kwamen. Een deel van hen ligt begraven op de begraafplaats van Huisduinen bij Den Helder. Daar staat ook een sober monument te hunner nagedachtenis. En hoewel er door de jaren heen op gezette tijden aandacht aan is besteed, herinnerde tot voor kort vreemd genoeg op Scheveningen niets aan het vergaan van de Adder. Daarom is het goed dat er alsnog ook hier een gedenkteken is gekomen.

De band tussen Den Haag en de Koninklijke Marine, diep geworteld in de historie, is echter ook heel actueel: beide vervullen een sleutelrol als het gaat om vrede en recht. Den Haag, als VN-stad, die onderdak biedt aan meer dan 300 internationale organisaties en non-gouvernementele organisaties en met als symbool het Vredespaleis. De marine, die een heel belangrijke rol speelt bij vredesmissies en uiteraard ook bij de bestrijding van piraterij.

'Ik hoop van harte dat de banden tussen Den Haag, de stad van Hugo de Groot en diens 'vrije zee', en de Koninklijke Marine ook in de toekomst steeds goed en hecht zullen zijn'

"De regering heeft tot taak de ontwikkeling van de internationale rechtsorde te bevorderen", zo staat het in artikel 90 van onze Grondwet. Artikel 97 beschrijft nog eens expliciet de rol van de krijgsmacht in de handhaving en de bevordering van de internationale rechtsorde. Iets dat ook elk jaar goed naar voren komt tijdens Nationale Veteranendag, wanneer onze stad gastheer mag zijn van duizenden mannen en vrouwen die zich in het verleden elders hebben ingezet voor vrede en vrijheid. Mensen zoals Bastiaan Everink, die als marinier diende in de eerste Golfoorlog. Na zijn dienstdaag koos hij ervoor om klassiek zanger te worden en inmiddels zingt hij aan de grote operahuizen van deze wereld. Afgelopen Veteranendag was hij te horen tijdens de ceremonie in de Ridderzaal.

Ik hoop van harte dat de banden tussen Den Haag, de stad van Hugo de Groot en diens 'vrije zee', en de Koninklijke Marine ook in de toekomst steeds goed en hecht zullen zijn. Het werk dat de marine verricht, kan niet worden overschat. En stemt ons tot dankbaarheid. Dankbaarheid jegens al die mannen en vrouwen van de Koninklijke Marine, die zich dagelijks inzetten voor een betere wereld. En zo - soms ten koste van (grote) offers - talloze mensen het kostbaarste bieden: het perspectief op een leven zonder angst. In vrede, waardigheid en rechtvaardigheid.

Zoektocht naar Korpsgeest

In het kader van het 350 jarig jubileum van het Korps Mariniers is het Marineblad op zoek naar de Korpsgeest. Aan de hand van een aantal interviews met (oud) mariniers proberen we de Korpsgeest, het *esprit de corps* van het Korps Mariniers, te vinden. Maar wat is het? Wanneer is het er en hoe ziet het er uit? De antwoorden hierop proberen we deze keer te vinden in het dubbelinterview met twee oud-mariniers, Sjaak Severs en de 99 jarige Hotze de Jager.

J.J. (Sjaak) Severs

Geboren	20 maart 1953 in Echt (L)	
Laatste rang	LTNKOLMARNIS b.d.	
In dienst	augustus 1973	
Uit dienst	januari 2008	
Bijzonderheden	1983-1985	
	Opvolgend Commandant bij de Whisky Infanteriecompagnie (W-Coy)	
	1998 – 2001	
	Hoofd Begeleiding en Re-integratie Sociaal Medische Dienst KM	
	2001 – 2004	
	CDT Joost Dourleinkazerne en Amfibisch Ondersteuningsbataljon	
	Sinds mei 2008 voorzitter van het Contact Oud- en actief dienende Mariniers (COM). Tevens Hoofd Bureau Veteranen Platform (VP).	

H. (Hotze) de Jager

Geboren	6 juli 1916 in Voorschoten	
Laatste rang	Marn1	
In dienst	12 september 1935	
Uit dienst	september 1945	
Bijzonderheden	Begonnen bij de Koninklijke Landmacht maar al snel overgegaan naar het Korps. Door de oorlog ernstige longproblemen gekregen waardoor hij in 1945 geen marinier meer kon zijn. Hotze is drie keer in de oorlog gearresteerd. In 1940 tijdens krijgsgevangenschap in Castricum voor de eerste keer gevlucht tijdens een transport. Weer opgepakt en vastgezet in Amersfoort. Dankzij een bombardement tijdens een ondervraging waarbij iedereen wegluchtte, zag hij zijn kans schoon en dook de bossen in. De derde keer (februari 1945), toen hij vastzat op het bureau van de Duitsers aan de Boerhaavelaan in Leiden, dankte hij zijn ontsnapping aan de Ortscommandant die hem 's avonds letterlijk de deur uitgooide. De Jager: 'In de avond komt de Ortscommandant mij opzoeken en neemt mij mee naar zijn kamer. Daar zet hij de deur open en zegt: Wegwezen! Eerst begrijp ik het niet, hij herhaalt het en geeft mij een duw waardoor ik ineens in de tuin sta. Wegwezen!, roept hij nog een keer. Nou, toen ben ik maar het bos en de polder ingegaan en gebleven tot na de bevrijding. Ik dook onder in een boerderij. Daar zat toen al een groepje van het verzet. De bevrijding begreep ik eerst niet, ik wist niet meer wat vrij zijn was. Ik geloofde het eerst niet. Uiteindelijk wel. Overigens, die Ortscommandant is later gesneuveld aan het Oostfront. Ik vond hem eigenlijk toch wel "een goede Duitser"!'	

Wat was uw motivatie om marinier te worden?

Severs: 'Een combinatie van factoren. Mijn vader werkte bij de Koninklijke Marechaussee en had contact met alle krijgsmachtonderdelen. Over de mariniers was hij altijd positief: "Met die mannen kun je zaken doen!" en: "Op die lui kun je rekenen. Ze krijgen een opdracht, spreken er over, maken een plan en gaan samen de klus doen." Mijn broer, die enige jaren ouder was, wilde naar de KMA, de Koninklijke Landmacht, en heeft een mooie carrière bij de Cavalerie gemaakt. Helaas is hij op 51 jarige leeftijd aan een hartstilstand overleden. Hij koos dus ook voor Defensie. Als jongen was ik in 1966 in Sittard aanwezig toen het Mariniersmonument werd onthuld. Die ceremonie, waarbij een imposante bronzen stellage van ruim 7 meter hoog werd onthuld, heeft veel indruk op mij gemaakt. Al deze dingen hebben invloed gehad op mijn keuze om naar de Mariniers te gaan.'

De Jager: 'Natuurlijk is er een Korpsgeest, daarom wilde ik er ook bij'

De Jager: 'Ik wilde militair zijn en begon bij de Koninklijke landmacht bij het 4^e regiment in Leiden. Het beviel me daar echter niet, ik vond onvoldoende actie bij de KL. Ik wilde dat bij de mariniers ontdekken en heb gevraagd of ik naar de mariniers kon. Dat gebeurde in 1935. Direct na de initiële opleiding vertrok ik naar Soerabaja, Nederlands Oost Indië, in 1935. Ik bleef er tot 1940. Ik had nog een gesprek met luitenant E.J. Baron Lewe van Aduard*. Hij mocht nog niet thuisvaren, ik wel. Het was wel een vreselijke reis. We voeren op het passagiersschip m.s. Indra-poera van de Koninklijke Rotterdamsche Lloyd (KRL) die ons zou terugbrengen naar Nederland. Bij Ceylon wilde de kapitein al terugvaren, hij klaagde over de vele gevaren omdat het natuurlijk inmiddels al overal oorlog was. Hij moest echter doorvaren. In de Rode zee wilde hij terug, ook daar werd hij onder druk gezet om door te varen. In Port Said wilde hij beslist niet verder. In de Middellandse Zee lagen toen overal mijnen. Uiteindelijk zijn we in Genua terechtgekomen, waar Hr. Ms. Van Galen ons toen heeft opgepikt en zijn via Gibraltar naar Nederland gekomen.'

Is er volgens u een Korpsgeest?

Severs: 'Ik denk wel dat er iets speciaals is, althans zo heb ik dat altijd ervaren, maar of we dat nu Korpsgeest moeten noemen, dat weet ik niet precies. Er is iets dat ongrijpbaar is, het is een fenomeen. Wij, mariniers, zijn uitvoerders, wij doen dingen met elkaar, dat merk je als je met een eenheid op pad bent. Kameraadschap, vriendschap. Er is wel degelijk iets. Als je buiten het Korps diende ervoer je dat nog veel meer. Met name de 'can do' mentaliteit hoort er zeker bij. Het duidelijkste bespeurde ik dat bij de W-Coy. Ik leerde hier onmiddellijk dat je met z'n allen een stapje extra moest doen, maar ook dat je altijd op elkaar kon rekenen. Bij deze eenheid binnen het Korps Mariniers wilde iedereen de naam en faam hoog houden. Men deed dan ook altijd net iets extra. Goed personeel, van hoog tot laag en goede commandanten. De eerste commandant gaf mij de ruimte met mijn manier

van leiding geven. "Oké", zei hij dan, "100% inzet, maar ook 100% ontspannen, OCC geef de mannen een vrije avond." Zijn opvolger bouwde hierop voort en ik leerde veel van zijn persoonlijke accenten. Al met al zag ik die speciale uitstraling die oversloeg naar zijn personeel.'

De Jager: 'Natuurlijk is er een Korpsgeest, daarom wilde ik er ook bij. Het is de kameraadschap, maar voor mij ook het gaan naar Oost-Indië. Daar merkte ik dat mariniers elkaar vertrouwen en dat je op elkaar kon rekenen. Als marinier moest je niet achterblijven. Dat heb ik niet zo ervaren bij de KL. Op elkaar vertrouwen en kameraadschap was er (toen) bij de KL niet bij. Lewe van Aduard was mijn eerste klassenofficier, we noemden hem "Leeuwe". Het is natuurlijk al heel lang geleden, maar hij was echt een voorbeeld voor mij. Dat kwam onder meer door zijn gedrag naar de mariniers toe. Zijn optreden, zijn hele doen en laten, was een lichtend voorbeeld. Hij was echt een bijzondere marinier, hij stak er boven uit. Lewe benoemde de problemen en vroeg als officier dan of we gezamenlijk over zo'n probleem konden nadenken en zo probeerden we samen de zaak op te lossen. Je kon ook zaken bij hem neerleggen. Hij gaf vertrouwen, maar kon ook goed optreden als dat moest. Vertrouwen in elkaar is belangrijk.'

Waar denkt u aan bij Korpsgeest?

Severs: 'Er samen voor gaan, er voor elkaar zijn, blindelings op elkaar kunnen vertrouwen en zoals een Rotterdams gezegde: "niet lullen maar poetsen". Als je een opdracht krijgt dan voer je die eerst uit, is er een probleem dan los je die eerst op. Daarna ga je kijken of je het op de juiste manier hebt gedaan en kan het blijken dat het beter had gekund. Maar één ding is zeker: de opdracht is uitgevoerd, het probleem is opgelost.'

Met de 'can do'-mentaliteit onderscheiden wij ons. We bespreken zaken en pakken dan gezamenlijk door. Met name hierin vind ik de huidige kernwaarden – kracht, toewijding en verbondenheid – van het Korps Mariniers terug. Binnen het COM merk ik met name die verbondenheid, alhoewel ik toch ook vaak met het tegenovergestelde word geconfronteerd. Toch een moeilijk begrip dus. Zo trof ik eens een 'jong' COM-lid (ook alweer begin 30) op een afdelingsledenvergadering. Hij vertelde me dat hij eens kwam kijken hoe die oudjes het ervan af brachten. Na de vergadering zag ik hem zeer geanimeerd met enkele 'oudjes' praten en een biertje drinken. De volgende ochtend mailde hij zijn bevindingen en eindigde met: "...achteraf nog met enige 'oudjes' gezellig gepraat en een biertje gedronken en weet je wat me daarbij opviel? Ze vertellen dezelfde 'sterke verhalen' als wij! Ze zijn niet anders, alleen ouder." Is dit de Korpsgeest? Ik denk het wel.'

De Jager: 'In 1945 waren er al groepjes (oud) mariniers die elkaar opzochten op allerlei plaatsen. Later is daar het COM uit voortgekomen. Nog steeds voel ik mezelf marinier. Tegenwoordig word ik nog dikwijls uitgenodigd door de commandant van de VBKAZ. Ik voel daar dan toch een soort van Korpsgeest, een soort verbondenheid en dat doet mij goed. Ik hoor er gewoon bij.'

Wat vindt u van de Korpswaarden 'Verbondenheid, Kracht en Toewijding'?

Severs: 'Toewijding en kracht zijn mijns inziens helemaal duidelijk. Ik wil wel iets kwijt over het begrip 'verbondenheid', die ik bij de operationele eenheden als heel natuurlijk bespeur en bij kleinere groepen oud-mariniers ook wel. Daarentegen vind ik het soms wel een beladen woord als je het in ruimere zin bekijkt. Al voorbeeld; op de jaarlijkse 'Reünie omgeven met Sport en Spel' (oftewel de COM sportdag), is het soms buitengewoon lastig om een actief-dienend mariniersteam voor deelname aan deze dag bij elkaar te krijgen. Vind ik jammer. Aan de andere kant weet ik als geen ander dat de huidige actieve marinier heel veel van huis is. Als hij dan moet kiezen tussen sportdag COM of thuis... dan heb ik begrip voor elke keuze.

De 'social media' ondersteunen de verbondenheid. Een klein berichtje op Facebook en je kunt mariniers uit alle geledingen mobiliseren. Daarentegen ondergraven vervelende berichtjes of cynische opmerkingen (soms onge-nuanceerd op elkaar afgeven) juist weer deze onderlinge verbondenheid.

Het lidmaatschap van de COM is niet meer zo vanzelfsprekend. Ik signaleer een verregaande versplintering in verschillende clubjes van aan het Korps Mariniers gelieerde groepen. Is dat de nieuwe vorm van 'verbondenheid'? Ik weet het niet en hoop dat dit ook niet zo zal zijn.'

De Jager: 'Het Korps Mariniers vond ik altijd al krachtig. Gewoon sterk. Die 'geest' vond ik niet bij de KL. Bij het Korps wist ik waar ik stond, ik hoorde er bij. Ik moest niet twijfelen. Zoals mariniers taken uitvoeren is bijzonder. De binding is altijd heel sterk geweest, nu nog steeds. Ik voel mij marinier. Als ik mensen ontmoet vertel ik hen dat ik (oud) marinier ben. Bij het COM vind ik de vriendschap terug. Het COM is wel aan het veranderen. Dat is logisch, zaken veranderen nu eenmaal.'

Verandert de Korpsgeest? Wat is de rol van het COM hierin?

Severs: 'Het is misschien een teken van de tijd dat we aan de ene kant gemakkelijker kunnen communiceren via internet (*social media*, Facebook). Wat ik al eerder noemde, verkeerde uitspraken gedaan op Facebook kunnen ook heel verkeerd aankomen, dragen ver en zijn soms hardnekkig. Dragen dan niet bij tot verbondenheid. Wat ik daarnaast ook ervaar en hiervoor al heb genoemd, is dat er op de huidige generatie binnen het Korps Mariniers een grote wissel getrokken wordt. Hierdoor zijn contacten met oud-collega's in het algemeen gering tot helemaal niet, met uitzondering van een eigen kleine interne kring. Hierdoor zet ik wel eens mijn vraagtekens bij het de laatste tijd zo veel gebezigde woord 'verbondenheid'.

De binding van onze vereniging COM met het Korps Mariniers is heel sterk. Voor het organiseren van veel activiteiten is onze vereniging vaak afhankelijk van het Korps. Het COM wil verbindingen leggen. De binding met WJB, de vereniging van officieren der mariniers wordt steeds sterker. We gaan steeds meer samen aanpakken. Wel ervaar ik dat menig officier een beeld heeft dat het COM een/de vereniging is voor (oud) onderofficieren en manschappen. Dit is beslist niet zo. Het moet juist een vereniging zijn voor oud en actief dienende mariniers, ongeacht rang of stand. Met de omvorming van dat beeld zijn we heel hard aan de slag.'

Is er een mantra?

De Jager: 'Vertrouwen dat je onder elkaar vindt. Nooit teleurgesteld worden door collega's.'

Severs: 'Eens marinier altijd marinier. En natuurlijk: *Band of Brothers*. Eén grote familie'.

Noot: *Evert Joost baron Lewe van Aduard (15-7-1912 – 2-6-1975) stond aan de basis van de oprichting van de Mariniersbrigade.

JOHAN DE WITT LEZING 2015

Sea Power Symposium

How Smart is our Sea Power?

Op donderdag 3 september 2015 organiseren de KIM Alumni Vereniging en Stichting Pugno Pro Patria in Mare gezamenlijk het 'Sea Power Symposium' - de grootste onafhankelijke maritiem-strategische conferentie van Nederland.

Toonangevende sprekers uit de strategische, industriële en geopolitieke discipline delen hun maritieme visie. Hoe organiseren wij de bescherming van ons maritieme domein? Welke risico's liggen daar? Wat gebeurt er als we onze bijdrage aan de mondiale maritieme veiligheid niet kunnen versterken?

Sprekers: **Hans Hillen** (voormalig minister van Defensie), **Ineke Dezentjé Hamming-Blumink** (voorzitter/directeur FME-CWM) en **Erik Meijer** (docent Nederlandse Defensie Academie).

Datum	3 september
Locatie	Kunsthall Rotterdam
Tijd	13.30 – 17.00 uur
Na afloop	Receptie aan boord van Zr. Ms. Johan de Witt
Kosten	€ 25,00 p.p.
Meer info/ aanmelden	www.kimav.nl of www.p3m.info

column

In oktober 2012 werd Malala Yousafzai in de Swatvallei, onderweg in haar schoolbus, door Talibanstrijders in het hoofd geschoten omdat ze (a) een meisje was en (b) het opnam voor het recht op onderwijs voor meisjes. Door een wonder redden de artsen haar leven. Anderhalf jaar geleden, in december 2014, ontving ze de Nobelprijs voor de vrede. Iedereen kent haar nu als Malala, het meisje dat beroemd werd door haar uitspraak dat extremisten bang worden van boeken en pennen en vrouwen. Ze pleit vuriger dan ooit voor meisjesonderwijs, ook of juist voor dochters van Talibanmannen en andere extremisten.

Dertig miljoen meisjes ter wereld hebben helemaal geen onderwijs, een kwart van de meisjes in de wereld maakt de basisschool niet af. Voornaamste reden is dat meisjes niet mogen. Een meisje dat niet naar school gaat kan vroeg aan het werk, en het is dan ook geen wonder dat 95% van deze in meisjes in de armste lande ter wereld wonen. Afrika beneden de Sahara spant de kroon met bijna de helft, het Indisch subcontinent en de Arabische wereld samen een derde.

'Which one of you is Malala? Speak up, otherwise I will shoot you all'. When she valiantly and unwaveringly stood up and replied: 'I am Malala', the gunman shot her in the head and fled

Malala's doelstellingen worden groter. Begin juli was Malala terug in Oslo. Daar, inmiddels achttien geworden en dus geen meisje meer, nam ze het op de VN-onderwijstop op voor *alle* kinderen die geen onderwijs (mogen) volgen. Dat zijn er zestig miljoen. Als alle landen nu eens acht dagen lang geen geld aan defensie uitgeven, sprak ze, houden we 39 miljard dollar per jaar over en daar zouden we al die kinderen niet alleen basisonderwijs maar ook nog eens drie jaar middelbaar onderwijs van kunnen geven. En passant oefende ze daarmee kritiek op de bijna aflopende Millenniumdoelen, die het alleen over basisschool hebben.

Het is niet verwonderlijk dat in het pleidooi van Malala, die uit een chronisch oorlogsgebied komt en het paspoort heeft van een land dat straatarm is maar ongeveer evenveel aan defensie uitgeeft als het schatrijke Nederland, uit een land dat de zesde kernmacht ter wereld is, en 's werelds derde importeur van conventionele wapens, in feite voor een achtdaagse wapenstilstand wordt gekozen om het goede doel te bereiken. Je zou er daar zelfs wel een honderddaags moratorium voor over hebben.

Maar toch knaagt de vraag waarom altijd verlaging van defensieuitgaven als eerste kandidaat genoemd worden om pleidooien voor meer onderwijs, zorg of pensioenen te bekostigen. In een van de 'allerlaatste' plannen van de Eurogroep (half juni) om de Griekse begroting op orde te brengen werd drastische verlaging van het Griekse defensiebudget (sommigen zeggen: een halvering) uit de kast getrokken. Misschien te rechtvaardigen, maar enigszins vreemd gezien het belang dat in de Griekse crisis werd gehecht aan haar lidmaatschap van de NAVO en de vrees dat Poetin de Grieken aan zich zou kunnen verplichten. Defensieuitgaven worden haast altijd als schadelijk of improductief beschouwd en sneuvelen vaak als eerste. Tegen het snoeien van dor hout is geen enkel bezwaar, maar de aanname dat alle defensieuitgaven per definitie nutteloos zijn is natuurlijk onzin.

Nu vind ik dat acht dagen op een jaar, twee procent, best te verdedigen is als iedereen meedoet. Naar draagkracht, en het mag van mij ook best een dag per maand zijn.

Prof. dr. J. (Ko) Colijn is defensiespecialist, directeur van 'Instituut Clingendael', redacteur van Vrij Nederland en hoogleraar aan de Erasmus Universiteit Rotterdam

BOEKEN

QPO Korps Mariniers sinds 1665

Auteur : Arie Booy
Uitgever : De vrije uitgevers, 2015
Omvang : 140 blz, met illustraties
Prijs : € 22,95
ISBN : 9789082204919

Journalist en publicist Arie Booy maakte in de afgelopen jaren al meer boeken over de Koninklijke Marine. Zijn handelsmerk is in één woord: toegankelijkheid. Ook 'QPO Korps Mariniers sinds 1665' is een uitermate toegankelijk boek. Hij stelde het samen naar

aanleiding van het 350-jarig bestaan van dit bijzondere onderdeel van de Koninklijke Marine. Zijn rijke oeuvre aan eerder geschreven en deels nog niet eerder gepubliceerde artikelen voor onder andere het Noordhollands Dagblad vulde Booy aan met nieuw materiaal. Niet om een 'uitputtend en volledig' beeld te schetsen, maar wel om het boek zo 'compleet en actueel mogelijk' te maken. Het leuke aan de gekozen formule – de meeste (hoofd-)stukjes passen op één pagina of op een spread van twee – is dat QPO Korps Mariniers sinds 1665 heel soepel wegleest. De uitnodigende vormgeving van Laura de Graaf (lekker veel plaatjes!) draagt hier nog verder aan bij. QPO Korps Mariniers sinds 1665 is een 'feel good book'. Inhoudelijk presenteert Booy een caleidoscoop aan onderwerpen van de Tocht naar Chatham tot aan de zeer recente inzet in Mali. Natuurlijk gaat het over wapenfeiten, maar ook over

wapenspreuken, wapenbroeders en korpswaarden. De marinier die in mei van dit jaar op het strand van Normandië een D-Day-veteraan ontmoet die hem het vredesvuur overhandigt staat er in. Burgemeester Aboutaleb tussen mariniers in de 'marinierstram' die dit jaar door Rotterdam rijdt. Een artikel over de totstandkoming van het jubileumlogo waarin ook wordt gerefereerd aan de Dutch Marines Rowing Challenge. Hartstikke actueel! Thematisch behandelt het boek achtereenvolgens 'basisfeiten' over het Korps, De Oost (Indië, Nieuw-Guinea, Cambo), De West, antipiraterij, special ops, verschillende vredesmissies, koudweer- en bergrtrainingen en verwijzingen naar andere bronnen. Specifieke uiterlijke kenmerken van de mariniersuitrustingen en van de mariniers zelf komen aan de orde. Taal en (rangonderscheidings-) tekens zijn terug te vinden. Ook een gevoelig onderwerp als PTSS komt aan bod, maar zonder zout

in de wonde te strooien. Naar de smaak van sommige lezers zal het boek ongetwijfeld een te positief beeld schetsen. Het document is echter nadrukkelijk niet bedoeld als een kritische analyse. Ook is het niet geschreven voor wiens hart uitgaat naar wetenschappelijke verhandelingen met veel voetnoten. Wel voor wiens hart uitgaat naar het jubilerende Korps. 'QPO Korps Mariniers sinds 1665' is vooral een feestelijk boek. Dat het op eigen initiatief is geschreven door een buitenstaander die het voor eigen rekening en risico uitgeeft, maakt het extra leuk.

Deze gelegenheidspublicatie is voor (oud-)defensiepersoneel tijdelijk tegen een gereduceerd tarief te koop. Zij betalen € 15,00 per boek (excl. verzendkosten). Meer informatie is te vinden op www.boekqpo.nl

**E.J.S. de Bruijne bc
LTZ 1 (SD) KMR**

BOEKSIGNALEMENTEN

1815-2015 Militaire Willems-Orde. 200 jaar moed, beleid en trouw
Auteurs : Rogier Rijkema en Jaap Cuperus
Uitgave : in eigen beheer SRO
Omvang : 812 blz. met illustraties
Prijs : € 42,00 (incl. verzendkosten)
ISBN : 9789462990562

Het boek over 200 jaar Militaire Willems-Orde bestaat uit twee hoofddelen in een enkele band: een deel over de geschiedenis van de ridderorde en een register van de ridders en van de dragers van de Eresabel.

Na een voorwoord van ridder der 4e klasse G.P. Tuinman en een inleiding wordt uitgebreid ingegaan op de wet- en

regelgeving die de afgelopen tweehonderd jaar bepalend is geweest voor het bestaan van de orde. Er wordt ruime aandacht besteed aan de ontwikkeling van de regelgeving ten aanzien van de riddersoldij, het ontnemen van de ridderorde en het opnemen als lid van de orde. In een volgend hoofdstuk worden, voorzien van duidelijke grafieken, de achtergronden van de ridders geschetst. Was hun herkomst, wat waren hun rangen en standen en hun leeftijden? Vervolgens wordt aan de hand van een analyse van de voordrachten en citaten, en veel correspondentie uit archieven, een overzicht gegeven van alle soorten van daden en acties waarvoor personen in de Militaire Willems-Orde zijn benoemd. Dit wordt met talloze voorbeelden geïllustreerd. Een uitgebreid hoofdstuk is gewijd aan de zaken die een formele en informele rol spelen bij een ridderbenoeming. Het gaat daarbij om de actoren (zoals de commandant, het kapittel en de koning) en de factoren (zoals de toetsing van de daden, de bijzondere positie van inheems, gunst en afgunst). Ook wordt ingegaan op het reclameren van de orde en de verdere totstandkoming van een benoeming of bevordering in de orde. De ordetekens worden in

een apart hoofdstuk behandeld. Veel aandacht wordt besteed aan hoe het de ridders na hun benoeming verging. Was het ridderschap een lust of een last? Aan de orde komen de armoede en geestelijke nood van sommige ridders en het ontnemen van de ridderlijke waardigheid wegens desertie, misdrijf of wangedrag.

Het eerste hoofddeel wordt afgesloten met een hoofdstuk over alles wat is gedaan om het aanzien van de Militaire Willems-Orde hoog te houden. De belangrijkste beloningen die in plaats van de orde werden verleend om de exclusiviteit daarvan te kunnen waarborgen, worden behandeld. Onder andere komen de Eervolle Vermelding en de Eresabel aan bod. Het register van de ridders en van de dragers van de Eresabel is geheel geactualiseerd en bijgewerkt aan de hand van o.a. geboorte-, huwelijks- en overlijdensregisters en stamboeken. Ook ridders waarvan de namen tot dusver nergens zijn gepubliceerd, worden vermeld.

Het boek wordt afgesloten met een alfabetische index en ruim 2.000 voetnoten. Ruim 100 afbeeldingen ondersteunen de tekst. Bestellen via www.vereniging-sro.nl

Schout bij nacht
Auteur : Jan Willem Verkiel
Uitgever : Brave New Books
Omvang : 294 blz
Prijs : € 17,95
ISBN : 9789402131086

'Schout bij nacht' vertelt het pijnlijke levensverhaal van Rinse Boelema. Een man die ogenschijnlijk veel succes had als marineofficier, het zelfs tot minister schopte en een welvarend Haags familieleven leidde. Maar niks is wat het lijkt. Hij koos voor een veeleisende carrière ten koste van de relatie met zijn vrouw, kinderen en vrienden. Als hij in politiek Den Haag de ultieme top alsnog wil bereiken, blijkt hij onderdeel van een spel en stort alles als een kaartenhuis in elkaar. Van de stalen man die hij ooit was, blijft weinig over. Het boek is alleen te bestellen via www.bol.com

NATO Support and Procurement Agency

Schakel bij gezamenlijk aankopen en exploiteren van capaciteiten

Een van de diensten van de NSPA: het leveren van port services via het Naval Logistic Support Partnership, onderdeel van de NSPA. (foto NSPA)

Door jarenlange bezuinigingen op materieel en personeel wordt het voor de Nederlandse krijgsmacht steeds moeilijker om naast het uitvoeren van de kerntaken ook in de eigen instandhouding te blijven voorzien. Deze trend betreft niet alleen Nederland, maar ook andere Europese en NAVO-landen. De Secretaris-Generaal van de NAVO, Anders Fogh Rasmussen, zei in 2011: 'This is the time to make better use of NATO as an adviser and an honest broker.'

Door in deze tijd van schaarste op bilateraal niveau of breder de handen ineen te slaan, door bijvoorbeeld capaciteiten te clusteren of ondersteuning gezamenlijk uit te besteden, kunnen deze landen zorgen dat hun complexe militaire systemen goed worden onderhouden. De *NATO Support and Procurement Agency* (NSPA) in Capellen, Luxemburg, faciliteert beide opties: het biedt een forum voor clustering van ondersteunende capaciteiten en treedt op als *NATO-contractor* voor uitbesteding.

Dit artikel zet uiteen wat de potentiële toegevoegde waarde is van NSPA voor Defensie en het Commando Zee-strijdkrachten en hoe CZSK hier gebruik van zou kunnen

maken. Hiertoe begin ik met een schets van de NAVO-organisatie en beschrijf ik enkele diensten van NSPA, met voorbeelden ter verduidelijking. In de paragraaf 'Samen sta je sterk' beschrijf ik wat de toegevoegde waarde van NSPA voor CZSK kan zijn.

Ondersteuning van de NAVO organisatie

De organisatiestructuur van de NAVO bevat naast het politiek-militaire hoofdkwartier en de militaire commandostructuur ook een aantal gespecialiseerde organisaties. Deze gespecialiseerde organisaties en agentschappen, die over de verschillende partnerlanden zijn verspreid, leveren twee categorieën ondersteuning aan de NAVO-organisatie en zijn bondgenoten. De eerste categorie is het uitvoeren

en coördineren van projecten en de tweede categorie omvat het leveren van diensten.

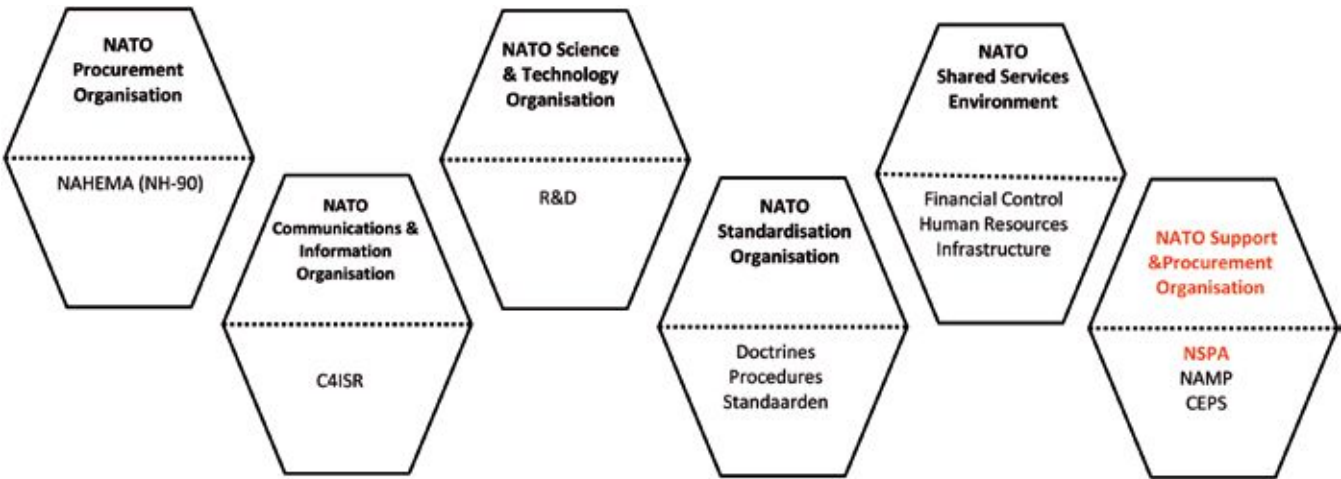
Gedreven door bezuinigingen op Defensie als gevolg van de financiële crisis en de daarop volgende recessie is bij de NAVO in 2011 het *Smart Defence* project gestart. Het doel van dit project is meer veiligheid leveren tegen lagere kosten door flexibeler samen te werken. De NAVO, noch haar bondgenoten zijn individueel in staat om een complete NAVO-operatie logistiek te ondersteunen, maar in onderlinge samenwerking kan dat wel. Smart Defence is de start geweest voor een cultuurverandering binnen de NAVO, waarin kritieke militaire capaciteiten zoals logistieke ondersteuning in toenemende mate in multinationale samenwerking worden beheerd en zelfs ontwikkeld. Deze cultuurverandering begint ook steeds duidelijker bij de leden van het bondgenootschap plaats te vinden. Zo stelde onze minister van Defensie eind vorig jaar dat Nederland beschikt over ‘een krijgsmacht die internationaal is ingebed en op onderdelen afhankelijk is van partners’.¹ Wat dat betreft waren de Nederlandse en Belgische marines in 1948 hun tijd ver vooruit met hun besluit tot Belgisch-Nederlandse Samenwerking (BENESAM), de voorloper van de Admiraal Benelux (ABNL). Een recent voorbeeld van internationale inbedding is Zr. Ms. Johan de Witt als Stafschip in de missie Atalanta, waarbij een Zweedse commandant vanaf Zr. Ms. Johan de Witt een internationale staf aanstuurde.

De zes agentschappen van de NAVO streven in grote lijn dezelfde doelen na, namelijk vergroten van effectiviteit en efficiëntie en waar mogelijk besparen op kosten. De *NATO Procurement Organisation* doet dit door multinationale verwervingsprogramma’s voor wapensystemen op te stellen voor de NAVO en bondgenoten, zoals bij de NH-90. Door gebruik te maken van het *Shared Services Environment* kunnen klanten ondersteunende bedrijfsvoeringsprocessen zoals *Human Resources Management* consolideren. En met de *Allied Tactical Procedures* en *Standing Nato Agreements* van de *NATO Standardisation*

Organisation zijn de meesten van ons wel eens in aanraking gekomen.

De organisatie van NSPA

Het hoofdkwartier van NSPA ligt in het stadje Capellen in het Groothertogdom Luxemburg. De multinationale logistieke-, verwervings- en technische werkracht van NSPA is verspreid over Europa. De operationele centra van NSPA bevinden zich in Versailles en Rueil-Malmaison in Frankrijk, Pépa in Hongarije en Taranto in Italië. NSPA streeft ernaar het geïntegreerde logistieke dienstverlening agentschap van de NAVO te zijn. De waarden die het agentschap hanteert zijn consolidatie, centralisatie en concurrentie. NSPA kent drie bedrijfssegmenten die de diensten aan de klant leveren, het *Airlift Management Programme*, het *Central European Pipeline System Programme* en *Logistics Operations* (het vroegere NAMSA). Daarnaast wordt de NSPA op het gebied van financiën, inkoop, Human Resources en Informatie Techniek ondersteund door zijn eigen gespecialiseerde corporate support afdelingen. De basis van de afzetmarkt van NSPA bestaat uit de 28 NAVO-landen. De landen worden daarbij over het algemeen vertegenwoordigd door de individuele en joint Materieel Organisaties van de betreffende strijdkrachten. Het Nederlandse Ministerie van Defensie wordt vertegenwoordigd door specialisten van onder andere de Defensie Materieel Organisatie, de Directeur Operaties van de CDS en de Commandant Zeestrijdkrachten. Andere klanten van NSPA zijn de militaire NAVO autoriteiten zoals SHAPE, NAVO agentschappen en multinationale organisaties als OCCAR (*Organisation for Joint Armament Cooperation*). De volledige begroting van NSPA, omstreeks €1,8 miljard in 2014, wordt gedekt door de afnemers en er wordt geen winst of verlies gemaakt. Financiële middelen die na afronding van een project ‘over zijn’ worden terugbetaald aan de opdrachtgever. Ongeveer 20% van de inkomsten van NSPA komt uit de NAVO-organisatie en 80% is afkomstig van de lidstaten die de diensten betrekken bij NSPA.

Figuur 1, de NATO Support & Procurement Organisation (NSPO) is op 1 juli 2012 ontstaan uit een fusie van de Maintenance and Supply Organisation, de Central European Pipeline Management Organisation en de Airlift Management Organisation. Het uitvoerende agentschap onder de NSPO is de NATO Support and Procurement Agency (NSPA).

Het personeel van NSPA is ongeveer 1200 mannen en vrouwen sterk. De meesten werken op de locaties van hun respectievelijke bedrijfssegment. Een klein deel van de medewerkers werkt als geïntegreerde staf bij de verschillende operationele hoofdkwartieren van de NAVO. Het laatste deel van de medewerkers is uitgezonden met NAVO- troepen of nationale troepen in een missiegebied, om ter plaatse een dienst uit te voeren of uitbestede diensten te coördineren, zoals ten behoeve van de Noorse troepen die in Bamako in Mali deelnemen aan de *United Nations Multidimensional Integrated Stabilisation Mission* en in Kandahar in Afghanistan ter ondersteuning van de NAVO-missie Resolute Support.

‘Een Support Partnership is een bruikbare manier om dure systemen of instandhoudingscapaciteiten voor Defensie betaalbaar te houden’

In lijn met het streven van NSPA naar een kosteneffectieve bedrijfsvoering werkt een groot deel van het personeel onder tijdelijke contracten. Op deze manier kan NSPA snel op- en neerschalen met de vraag of behoefte. Doordat de International Security and Assistance Force (ISAF) veel diensten bij NSPA betrok is de organisatie de afgelopen jaren gegroeid om de vraag bij te houden. Tegen het einde van 2014 werd ISAF afgebouwd, waarna het volume aan afgenomen diensten bij NSPA weer afnam. Momenteel wordt het personele bestand afgebouwd naar een passende omvang. Deze eigenschap, om mee te ‘ademen’ met de onvoorspelbare vraag naar ondersteuning van militaire operaties, maakt NSPA een aantrekkelijke partner om ondersteuning van operaties aan uit te besteden. De keerzijde voor de medewerkers van NSPA is dat een groot deel van hen geen vast contract krijgt en daardoor geen baanzekerheid heeft.

Logistics Operations (LO)

Bij het segment Logistics Operations werken ongeveer 750 mannen en vrouwen, verdeeld over de afdelingen *Weapon System Management*, *Operations Support*, *Services* en *Project Management*. In deze paragraaf licht ik drie programma's van LO verder toe die voor CZSK interessant zijn.

De diensten van *Logistics Support* kunnen op verschillende manieren worden betrokken. Effectief en vooral geschikt voor eenmalige opdrachten, zijn *Random Brokerage* en *Project Management*. De *Sales Agreement* is voor het verwerven van specifieke diensten voor een langere duur. Het meest kosten-efficiënt zijn de *Support Partnerships* en *Common funded* programma's, waarbij landen multinationaal een dienst afnemen of gezamenlijk een schaarse capaciteit aanschaffen en gebruiken.

Voor Nederland zou de afhankelijkheid van multinationale partners een horde kunnen zijn, terwijl aan de andere kant een *Support Partnership* een bruikbare manier is om dure systemen of instandhoudingscapaciteiten voor Defensie betaalbaar te houden. Door consolidatie van verwervings- en instandhoudingsactiviteiten kan NSPA een sterke handelspositie innemen en bij de toeleveranciers een concurrerende prijs en eventuele kortingen bedingen. Een bijkomend voordeel is dat NSPA de Europese aanbesteding uitvoert, waardoor de klant verder wordt ontzorgd.

Weapon System Management

NSPA levert ondersteuning bij de instandhouding van ongeveer 35 verschillende (wapen)systemen, waarvan slechts één specifiek maritiem wapensysteem (torpedo). Door de bilaterale en multinationale overeenkomsten te clusteren bij NSPA kunnen de logistieke en management functies, die al die WSM partnerschappen gemeenschappelijk hebben, worden geconsolideerd en gecentraliseerd, wat een kostenbesparing oplevert.

NSPA levert ondersteuning bij de instandhouding van ongeveer 35 verschillende (wapen)systemen. Op de foto een TOW anti-tank missile systeem (TOW = Tube-launched, Optically Tracked, Wire-guided). (foto NSPA)

Door gepland onderhoud van bijvoorbeeld maritieme voortstuwings- en energiediesels onder te brengen bij een *Maritime Diesel Partnership* van NSPA kan CZSK, naast lagere exploitatiekosten, zijn maritiem technisch personeel beschikbaar houden voor incidenteel onderhoud en operationele ondersteuning. In de thuishaven komt door uitbesteding capaciteit vrij om correctief onderhoud te plegen en de beschikbare militaire capaciteit kan worden ingezet voor opvang van pieken in de thuishaven én voor het uitvoeren van reparaties bij eenheden in inzetgebieden. Slimme uitbesteding van WSM zou het verschil kunnen betekenen tussen betaalbare inzetbaarheid over de hele breedte en inzetbaarheid van essentiële systemen ten koste van overige systemen.

Omdat de zeestrijdkrachten van de EU-landen en NAVO-lidstaten meer systemen delen dan alleen de Mk46 torpedo, is het de moeite waard om te onderzoeken voor welke systemen het voordelig is om het WSM middels een support partnership aan NSPA uit te besteden. Bij een aantal algemeen voorkomende systemen, bijvoorbeeld dieselgeneratoren, overstijgt het aantal exemplaren dat de Europese marines gezamenlijk in gebruik hebben het kritische minimum aantal waarbij een fabrikant zijn diensten tegen een voordelig tarief kan leveren.

Operations support (OS)

NSPA levert ondersteuning voor NAVO- en nationale operaties en zendt eigen medewerkers uit naar zowel NATO-operaties als naar nationale operaties die door de Noord-Atlantische Raad zijn goedgekeurd. Naast de mogelijkheid om ondersteunende diensten te contracteren maakt Operations Support ook gebruik van de engineering en *technical support* capaciteit van LO, die een aantal specifieke technologieën dekt zoals op optronica en calibratie.

Verder kan Operations Support (OS) *compound* infrastructuur leveren, die wordt beheerd in het *Southern Operational Centre* in Zuid-Italië. Gestandaardiseerde pakketten voor *compounds* van 100, 200 en 500 man kunnen met korte waarschuwingstijd worden uitgezonden naar inzetgebieden en *NATO commands* om ter plaatse front line ondersteuning te leveren. Ten slotte levert Operations Support *Real Life Support*, waaronder catering en brandstofvoorziening in het inzetgebied.

Operations support is niet toegesneden op de ondersteuning van kleinschalige en expeditieaire operaties. Maar nadat de initiële fase van een operatie is verstreken en er zicht is op langdurige aanwezigheid van een eenheid in een inzetgebied, kan *Operations Support* worden ontplooid om het voortzettingsvermogen van de eenheid te ondersteunen. Omdat het aantal multinationale operaties toeneemt, maar de voorbereiding bij veel landen nog niet op multinationaal niveau plaatsvindt, worden kansen voor voordelige samenwerking misgelopen. Daarom is het de overweging waard om bij grootschalige en multinationale operaties een planner van *Operations Support* deel te laten nemen aan het planningsproces voor de missie. Deze planner assisteert bij onder andere bij marktonderzoek en verwerving en streeft ernaar dat de eenheid niet-kerntaken kan uitbesteden, binnen het beschikbare budget.

Naval Logistic Support

Ondersteuning van maritieme eenheden wordt geleverd binnen het raamwerk van het *Naval Logistic Support Partnership* (NLSP). Het NLSP is in 2010 opgericht. Het ledental beslaat inmiddels 20 NAVO-marines, onder wie vier 'trial leden'. De missie van NLSP is voorzien in de behoeftes van de leden ter ondersteuning van hun militaire effectiviteit. De partners bepalen zelf welke diensten het *partnership* levert.

Nederland is in mei 2014 lid geworden van het NLSP. Dit betekent dat de Nederlandse defensieonderdelen op ieder continent (behalve Antarctica), in bijna 500 havens, gebruik kunnen maken van raamcontracten voor de levering

'Samenwerken is een krachtige tactiek om je eigen voortbestaan in tijden van schaarste te beschermen'

van uiteenlopende zaken als brandstof, levensmiddelen, noodreparaties en ondersteuning van *Vessel Protection Detachments*. CZSK neemt sinds mei 2014 scheepsbrandstof af via NLSP en vanaf maart 2015 worden ook de *Port Services* tijdens havenbezoeken via dit *partnership* betrokken.

Het NLSP levert voor haar klanten een aanzienlijke besparing op havendiensten en brandstof op door concurrerend te verwerven en slim te contracteren. De maritieme eenheid heeft één aanspreekpunt, ontvangt één factuur en hoeft geen losse offertes meer aan te vragen. Daarnaast kunnen de leveranciers op basis van ervaring hun afzet aan NAVO-partners voorspellen en ontvangt de klant een '*prompt payment discount*' bij snelle betaling van de factuur. De brandstofcontracten via NLSP trekken door hun succes nieuwe leden zoals Duitsland en Zweden aan, waardoor de overheadkosten per land verder dalen en de concurrentiepositie van NSPA verbetert. CZSK heeft als klant daarnaast de mogelijkheid om te sturen op exploitatiekosten met behulp van het *Port Services Programme*, door bij de planning van oefeningen en havenbezoeken de beschikbaarheid en kosten van diensten en producten in de beoogde haven te vergelijken met alternatieve havens.

Samen sta je sterk

Samenwerken is een krachtige tactiek om je eigen voortbestaan in tijden van schaarste te beschermen. De *NATO Support and Procurement Agency* draagt als '*NATO's premier integrated services provider*' bij aan multinationale samenwerking door een platform te bieden voor geconsolideerde verwerving en clustering van ondersteunende capaciteiten.

Als Defensie de keuze moet maken tussen 'zelf doen' of 'aansluiten bij een collectief' is financieel voordeel, met een lage defensiebegroting, een voor de hand liggende beslisfactor. Een grotere kwantiteit levert veelal een lagere prijs op doordat de leverancier zijn bedrijfskosten kan doorberekenen over een groot volume in plaats van over enkele artikelen. Dit geldt voor instandhouding van com-

'NSPA biedt een gespecialiseerd platform om gezamenlijke investeringen en exploitatie van begin tot eind te coördineren en te ondersteunen. Het multinationale NATO Airlift Management Programme met zijn drie Boeing C-17 Globemaster vliegtuigen is hier een goed voorbeeld van'. (foto AFPN)

plexe systemen als helikopters en voor levering van bulk goederen als brandstof. Een andere reden om te kiezen voor samenwerking is de schaarste in technisch personeel. Door gepland onderhoud van bijvoorbeeld maritieme voortstuwings- en energiediesels onder te brengen bij een *Maritime Diesel Partnership* van NSPA kan CZSK zijn maritiem technisch personeel beschikbaar houden voor het plegen van correctief onderhoud en onderhoud tijdens inzet. Ten derde is gezamenlijk concurreren een krachtig middel om te voorkomen dat een grote vraag de prijs opdrijft. Door bijvoorbeeld in Afghanistan namens de gehele ISAF-troepenmacht te onderhandelen met een leverancier kon NSPA deze leverancier voor de keus stellen: realistische prijsopgave, óf geen contract.

Ook vanuit politiek oogpunt biedt het soms voordelen om met meerdere landen gezamenlijk een project aan te lopen. Bij gezamenlijke projecten deel je de investeringskosten en eventueel de exploitatiekosten met de partners, wat politiek draagvlak voor een kostbare investering kan vergroten. Daarnaast leveren gezamenlijke investeringen gewoonlijk tegenorders van de leverancier op, wat weer in het voordeel werkt van de economieën van de deelnemende landen. Er kleven echter ook nadelen aan het gezamenlijk aanlopen van projecten. Soevereiniteit is hierbij een lastig punt omdat het twee kanten op kan worden uitgelegd.² Soevereiniteit kan aan de ene kant worden uitgelegd als het voorrecht om te besluiten om wel of niet deel te nemen aan een militaire operatie. Bij deze optie is gezamenlijk investeren geen vereiste, zolang de deelnemende landen maar de essentiële capaciteiten voor de operatie aanleveren. Aan de andere kant kan soevereiniteit ook worden opgevat als het over de capaciteiten beschikken om operaties uit te voeren. Bij deze zienswijze is gezamenlijk investeren noodzakelijk om te zorgen dat de individuele deelnemende landen over betaalbaar materieel kunnen blijven beschikken.

NSPA biedt een gespecialiseerd platform om gezamenlijke investeringen en exploitatie van begin tot eind te coördineren en te ondersteunen. Het multinationale *NATO Airlift Management Programme* met zijn drie Boeing C-17 Globemaster vliegtuigen is hier een goed voorbeeld van. Geen van de deelnemende landen kon zelf deze investering opbrengen of de exploitatie structureel betalen. Maar gezamenlijk beschikken de deelnemers nu over een belangrijke strategische lucht transport capaciteit: de vliegtuigen worden ingezet voor nationale, NAVO-, EU- en UN-verplichtingen, goed voor ruim 3000 vlieguren per jaar.

Niet alleen Nederland maar ook de NAVO-organisatie en veel bondgenoten hebben de laatste jaren een onderscheid gemaakt tussen basis-capaciteiten en nichecapaciteiten.

Nichecapaciteiten zijn, in NAVO-verband, schaarse capaciteiten waarover een beperkt aantal lidstaten beschikt. Op deze manier blijven hoogwaardige, specialistische capaciteiten deel uitmaken van de gereedschapskist van de NAVO; omdat de deelnemende bondgenoten de lasten en de risico's delen. Het Patriot-systeem is een voorbeeld van een nichecapaciteit die bij een beperkt aantal bondgenoten aanwezig is en waarvan de instandhouding deels wordt uitbesteed aan NSPA. Bij deze nichecapaciteiten is de reden van uitbesteding dat de benodigde onderhouds-capaciteit wordt gedeeld, waarmee de landen die de nichecapaciteit bezitten samen een deel van de instandhoudingskosten dragen.

Tot slot

In dit artikel heeft u kunnen lezen dat NAVO-partners en -bondgenoten de *NATO Support and Procurement Agency* kunnen gebruiken als schakel tussen henzelf en de industrie, om als gezamenlijke inkoper schaalvoordelen te realiseren, of als medium voor gezamenlijk gebruik van niche-capaciteiten. De reden voor een natie om gebruik te maken van de producten en diensten van NSPA of om deel te nemen aan een van de programma's is niet altijd puur financieel. Gezamenlijk aankopen en exploiteren van kostbare capaciteiten vergroot politiek draagvlak en houdt de gereedschapskist van het bondgenootschap gevuld met hoogwaardig materieel.

LTZ 1 (LD) I.M. (Ilona) Kastelic is werkzaam als logistieke subject matter expert bij het Maritime Warfare Centre van CZSK in Den Helder.

Noten

- 1 Beleidsnota 'In Het Belang Van Nederland', september 2014, 5
- 2 Drent, M., Homan, C. & Zandee, D. (2013, mei) *Bold Steps in Multinational Cooperation. taking European Defence Forward*. Rapport nav het Clingendael-seminar van 23-24 januari 2013 in Den Haag.

10X

AAN HET WOORD

LUITENANT TER ZEE DER 2E KLASSE OUDSTE CATEGORIE JEROEN REPKO

Geboortedatum

25 september 1984

Datum in dienst

13 augustus 2003

Opleiding

Lang verband Zeedienst B, Internationale Veiligheid Studies afgestudeerd.

Waarom bij de marine

Het afwisselende, dynamische en uitdagende werk. Daarnaast de verantwoordelijkheid en bijbehorende mogelijkheden het beste uit jezelf naar voren te kunnen halen.

AMBITIE

Een aantal ambities die ik tijdens mijn jaren op het KIM had heb ik inmiddels verwezenlijkt. Verder hoop ik op een loopbaan met afwisseling en uitdagende functies. Daarbij hoop ik nog veel van de wereld te zien en successen te behalen tijdens de verschillende missies.

BEWONDERING

Ik bewonder mensen die gebruik weten te maken van hun sterke eigenschappen en de minder goede eigenschappen weten op te vangen door het team om zich heen.

VOORBEELD

Niemand specifiek. Er valt van iedereen wat te leren en het is zaak om de goede punten van iemand te identificeren en eventueel proberen over te nemen.

ERGERNIS

Mensen zonder motivatie. Probeer altijd een positieve insteek te hebben of een positief punt te vinden in dat wat je moet doen. Als dat allemaal niet lukt en je kunt je echt niet motiveren, ga dan iets anders doen.

BELANGRIJKE ERVARING

Mijn eerste varende plaatsing aan boord van Hr. Ms. Zierikzee. Deze plaatsing van 2.5 jaar heeft mij veel geleerd en gedurende deze plaatsing heb ik mij op vele vlakken kunnen ontwikkelen.

MOTTO

Ik vind dat als je iets doet, je het zo goed mogelijk moet doen. Daarom: 'Haal eruit wat er in zit'.

TOEKOMSTPERSPECTIEF

Inmiddels zitten de eerste vaste stappen er bijna op en komt er iets meer keuze in de richting die ik zou willen volgen. Dit geeft interessante mogelijkheden en ik heb vertrouwen in de mogelijkheden die er nog gaan komen.

PENSIOEN

Zou ik waarschijnlijk meer over moeten weten dan dat ik op dit moment weet.

FAVORIETE FILM

James Bond collectie. Altijd herkenbaar, klassiek, met stijl en zelfs de oudste films blijven daardoor de moeite waard.

KVMO

Vakbonden geven ons een collectieve stem in belangrijke zaken waar wij als individuele militair niet direct mee bezig zijn. Daarom hecht ik er belang aan.

**IN DEZE RUBRIEK PRESENTEREN PAS
AFGESTUDEERDE MARINEOFFICIEREN
HUN SCRIPTIE. DEZE KEER IS
DAT TOM GERBSCHIED MET
ZIJN SCRIPTIE 'MARINIERS
EN SELF-SERVING BEHAVIOR:
EEN ONDERZOEK NAAR HET
PSYCHOLOGISCH FENOMEEN BIJ
TRAININGSEVALUATIES'.**

Naam: Tom Gerbscheid
Geboortedatum: 11-07-1992
In dienst sinds: 17-08-2010
Huidige rang en functie:
ELNTMARN, Troop cdr bij 22
Raiding Squadron

Scriptie downloaden?
Ga naar www.kvmo.nl en
vervolgens naar 'Marineblad'

HET ONDERWERP

Met *self-serving behavior* wordt gedrag bedoeld waarbij negatieve resultaten of effecten (falen) toegeschreven worden aan externe factoren en positieve resultaten of effecten (successen) aan interne factoren. Dit gedrag is meermaals onderzocht in zowel het bedrijfsleven als bij de Nederlandse krijgsmacht en het blijkt dat *self-serving behavior* stelselmatig voorkomt in jaar- en kwartaalrapportages. Dit is zorgwekkend, aangezien *self-serving behavior* tot een verdraaid beeld van de behaalde resultaten kan leiden. Dit onderzoek behandelt de vraag of dit gedrag ook aanwezig is in de geschreven trainingsevaluaties van het Korps Mariniers (zogenoeten *after action reports*).

HET ONDERZOEK

Op basis van het voorafgaande literatuuronderzoek zijn vier hypothesen opgesteld met betrekking tot het onderwerp. Na afloop van een handmatige analyse van de *after action reports* konden deze hypothesen statistisch getest worden met behulp van de IBM SPSS software. Het onderzoek leverde enkele interessante resultaten op.

Ten eerste blijkt dat *self-serving behavior* wel degelijk voor komt in de *after action reports* van trainingen van het Korps Mariniers, maar zeker niet in die mate dat alle alarmbellen gaan rinkelen en maatregelen nodig zijn. Zeker in vergelijking met jaar- en kwartaalrapportages van de operationele commando's zien we dit gedrag veel minder terug in de trainingsevaluaties. Desondanks mag dat niet uit het oog verloren worden. Ten tweede blijkt dat de focus van de geschreven trainingsevaluaties ligt op negatieve resultaten die toe te schrijven zijn aan eigen verrichte handelingen (dit valt uiteraard niet onder *self-serving behavior*). Ten derde blijkt dat, indien getraind wordt met buitenlandse eenheden waarbij de marinierseenheid geïntegreerd wordt in een buitenlandse / internationale structuur, negatieve resultaten vaker worden toegeschreven aan externe factoren zoals logistieke lijnen, leiding en procedures van die buitenlandse partners (dit is wel een vorm van *self-serving behavior*). Tot slot toont het onderzoek aan dat er geen significant verschil bestaat in de mate van *self-serving behavior* in de trainingsevaluaties op MCG-niveau (*Marine Combat Group*), vergeleken met die van de Raising Squadrons.

RELEVANTIE

Het is van groot belang dat de trainingen van het Korps Mariniers van hoge kwaliteit blijven. Het werk van een marinier vraagt om bepaalde vaardigheden en een hoge mate van professionaliteit. Dit is enkel te behalen door het blijven oefenen en simuleren van praktijksituaties, ofwel trainen. Getracht wordt de kwaliteit van de trainingen hoog te houden door onder meer het opstellen van schriftelijke evaluaties waarin de sterke en zwakke aspecten van de trainingen belicht worden. Een mogelijk *bias* in die evaluaties kan potentieel dus funest zijn voor de kwaliteit van een volgende training, en daarmee uiteindelijk uitwerkingen hebben op de operationele gereedheid dan wel het niveau van de individuele marinier of eenheid.

Michiel de Ruyter Oppperbevelhebber van 's lands vloot (1665)

Driehonderdvijftig jaar geleden, op 11 augustus 1665, stemden de Staten van Holland, op voorstel van raadpensionaris Johan de Witt, in met de benoeming van Michiel Adriaensz. de Ruyter tot opperbevelhebber van de Staatse vloot. Een gewaagd besluit. Met deze benoeming passeerde De Witt de Oranjegezinde Cornelis Tromp. Een vijandschap voor het leven was gecreëerd.

Luitenant-admiraal Michiel Adriaensz. de Ruyter. Hij is hier in een harnas afgebeeld. In de rechterhand houdt hij zijn admiraalsstaf. Olieverf op doek, van een anonieme schilder. (Marinemuseum, Den Helder)

Aanleiding

In de zestiger jaren van de zeventiende eeuw deden zich in Engeland grote veranderingen voor. De republikeinse Commonwealth van Olivier Cromwell (1599-1658) verdween en de in ballingschap levende Karel II (1630-1685) keerde via Scheveningen als koning terug naar Engeland. De nieuwe koning voerde direct enkele koerswijzigingen door in de buitenlandse en koloniale politiek. Onder zijn bewind stuurde Engeland opnieuw aan op een conflict met de Republiek. Een oorlog was onvermijdelijk. De Engelse admiraal George Monck verwoordde dit kernachtig: *'What we want, is more of the trade the Dutch now have'*.

In vreedstijd brachten beide partijen over en weer koopvaardij schepen op en plunderden of veroverden handelsnederzettingen. In het voorjaar van 1664 veroverde de Engelse commandant Robert Holmes bijna alle bezittingen van de West-Indische Compagnie (WIC) in West-Afrika en enkele maanden later nam Richard Nicolls in Amerika Nieuw-Nederland met Nieuw-Amsterdam, het huidige New York, in.

In het diepste geheim stuurde raadpensionaris Johan de Witt de vloot van Michiel de Ruyter, die in de Middellandse Zee Barbarijse kapers achtervolgde, naar West-Afrika. Uiteindelijke heroverde De Ruyter in enkele maanden alle forten op de Engelsen.

De Tweede Engelse Zeeoorlog (1652-1654) was inmiddels een feit, toen De Ruyter met zijn eskader via het Caribisch gebied en Noord-Amerika terugkeerde naar de Republiek. Noodgedwongen zeilde De Ruyter niet door Het Kanaal maar via de route achter Schotland en boven de Shetlandeilanden naar de Noorse kust. Langs Jutland koerste hij zijn vloot richting de Nederlandse waddeneilanden met als eindbestemming het aan de Wester-Eems gelegen Delfzijl. Op 6 augustus 1665 *'s avonds quaemen wij voor Delfzyl ten ancker, waer over groote blijtschap betoont werde'*.

Toen viceadmiraal De Ruyter en zijn collega Jan Cornelisz. Meppel op 29 januari 1665 op de West-Afrikaanse kust voor Elmina lagen, viel in Den Haag het besluit dat zij

Het Nederlandse Fort Amsterdam te Cormantijn aan de kust van West-Afrika. In februari 1665 veroverde de vloot van De Ruyter, dankzij de goede samenwerking tussen zeelieden, soldaten en inheemse bevolking, het Engelse fort Cormantijn. Het kreeg de naam Fort Amsterdam. Tekening G. Heermaans, 1706 (Nederlands Scheepvaart Museum, Amsterdam)

beiden werden bevorderd tot luitenant-admiraal, respectievelijk bij de Amsterdamse admiraliteit en bij die van het Noorderkwartier. De aanleiding was het eigengereide optreden van de Staten van Zeeland die in december 1664 onverwachts Johan Evertsen tot luitenant-admiraal hadden bevorderd. De Zeeuwen hoopten hiermee te bereiken dat voortaan ook een Zeeuw de leiding over 's lands vloot op zich kon nemen als de Hollandse luitenant-admiraal sneuvelde. De Hollandse Staten wilden dit koste wat het kost voorkomen en stelden drie extra luitenant-admiraals aan, de al eerder genoemde De Ruyter, Meppel en Egbert Meussen Cortenaer bij de Rotterdamse admiraliteit. De Friezen volgden met de benoeming van Auke Stellingwerff. Het aantal vlagofficieren nam hiermee buitengewone proporties aan.

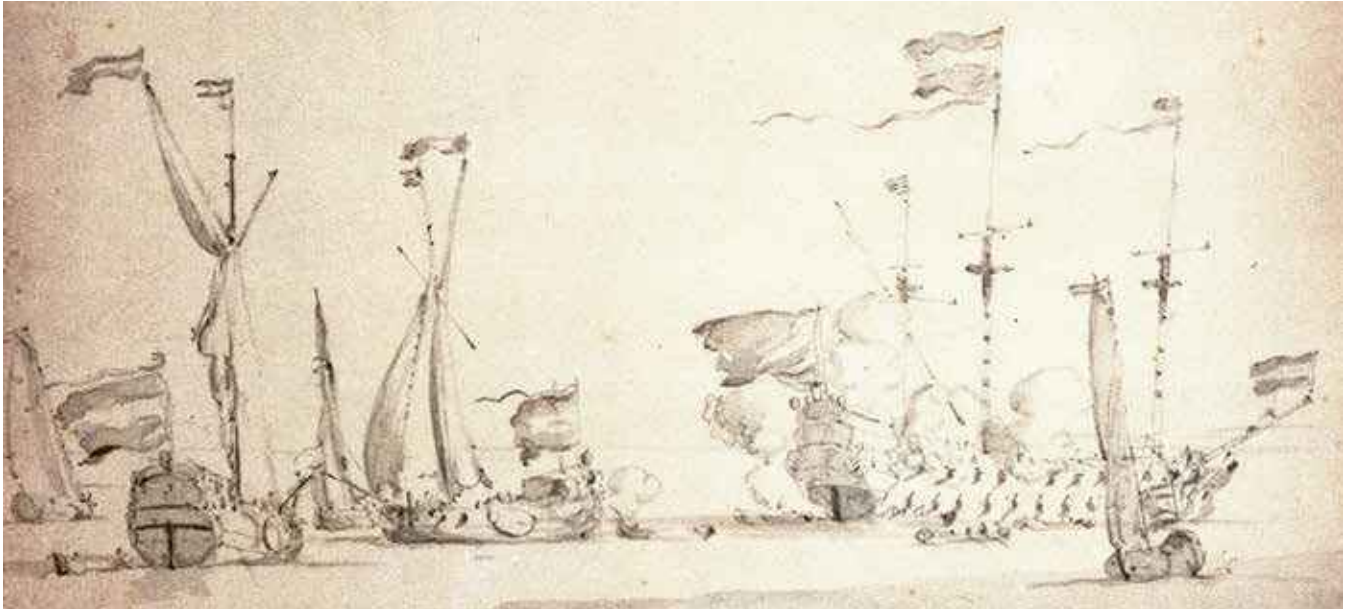
Tijdens De Ruyters afwezigheid liet Johan de Witt in de zomer van 1665 met grote voortvarendheid een enorme oorlogsvloot uitrusten om de Engelse agressie op zee te bestrijden. Luitenant-admiraal Jacob van Wassenaer van Obdam kreeg het bevel. Jonkheer Van Obdam was van origine een cavalerieofficier die, in de ogen van De Witt, bij gebrek aan betere kandidaten in 1653 de gesneuvelde Maerten Harpertsz. Tromp was opgevolgd. De Ruyter had toen voor de eer bedankt. Ook andere kandidaten vielen af. Johan Evertsen was te Oranjegezind, Witte Cornelisz. de With te wispelturig en Cornelis Tromp te jong. Ondanks zijn gevorderde leeftijd en ongelukkig optreden tijdens de Slag in de Sont (1658) bleef Van Obdam in functie en ging op 13 juni 1665 bij Lowestoft onder zijn leiding de Staatse vloot het gevecht aan met de Engelse tegenstander. De confrontatie liep uit op een zware nederlaag. Van Obdams vlaggenschip de *Eendracht* vloog in de lucht. Van de admiraal werd niets meer vernomen. Acht Nederlandse schepen zonken, negen werden veroverd. Vijfduizend opvarenden kwamen om, raakten gewond of werden gevangen genomen. Dankzij het

kordate optreden van de admiralen Cornelis Tromp en Johan Evertsen kon een groot deel van de Staatse vloot toch nog bij Hellevoetsluis en Texel in veiligheid worden gebracht.

Na de ontvangst van het onheilsbericht over Lowestoft reisde Johan de Witt direct naar het Nieuwediep (Den Helder) om er persoonlijk op toe te zien dat de vloot opnieuw werd uitgerust en zo snel mogelijk zee zou kiezen. De Witt dwong viceadmiraal Cornelis Tromp het voorzitterschap van een zeekeijzer raad op zich te nemen om de commandanten, die hun plicht bij Lowestoft hadden verzaakt, hard aan te pakken. Er werden zelfs drie doodvonnissen geveld. Hoewel De Witt Tromp als een zeer eigenzinnige vlagofficier beschouwde, ging hij toch akkoord met een voorstel van de Staten van Holland om hem, in de rang van luitenant-admiraal, tijdelijk tot opperbevelhebber over 's lands vloot te benoemen. Wel hoopte De Witt dat De Ruyter nog tijdig in de Republiek zou terugkeren om het commando op zich te nemen. De veel oudere Zeeuwse luitenant-admiraal Johan Evertsen werd met Tromps benoeming gepasseerd. Als eerste opperbevelhebber moest Tromp accepteren dat drie gevolmachtigden van de Staten-Generaal op zijn vlaggenschip zouden meevaren en zijn beslissingen kritisch zouden volgen. Het waren Johan de Witt (namens Holland), Rutger Huygens (namens Gelderland) en Johan Boreel (namens Zeeland). Samen met Tromp stelde De Witt nieuwe zeil- en gevechtsinstructies op en verdeelden zij de vloot in drie in plaats van zeven eskaders. De Staatse vloot was opnieuw gereed voor een treffen met de Engelse vloot.

De aanhouder wint

Op 6 augustus 1665 hoorde De Witt dat De Ruyter veilig in de Republiek was teruggekeerd. Direct haalde hij zijn oude plan uit 1653 weer uit de kast. De Ruyter moest en zou de Staatse vloot leiden, omdat 'de voornoemde

Met zijn vloot arriveerde De Ruyter op 6 augustus 1665 in Delfzijl. Aansluitend vertrok hij alweer op een nieuwe expeditie en veel bemanningsleden die de wereldreis hadden meegemaakt, monsterden opnieuw aan. Tekening door Willem van de Velde de Oude, 1665. (National Maritime Museum, Greenwich)

luitenant-admiraal De Ruyter van alle de tegenwoordige hooftofficiëren de bequaemste is'. Haast was geboden. De Staatse vloot onder bevel van Tromp lag namelijk gereed om met de eerste gunstige wind uit te varen. Men verwachtte immers de aankomst van de retourvloot uit Oost-Indië. Deze mocht onder geen beding in Engelse handen vallen.

Op de 11^e augustus, 's morgens vroeg werd er in de Staten van Holland nog 'seer gelaboreert, omme het oppercommando over 's lants vloot te doen confereeren aen den heer De Ruyter'. Statenleden die Tromp goed gezind waren en de pensionaris van Rotterdam verzetten zich tevergeefs. De Witt en consorten zetten door. De Ruyter werd aangesteld als luitenant-admiraal van 's lands vloot. De klerk van de Staten van Holland verwoordde dit in De Ruyters commissiebrief als:

'Dat wij om de goede kennis die wij hebben vanden persoon van Michiel Adriaenssoen de Ruijter, onsen Lieutenant Admiraal onder 't Collegie ter Admiraliteit, residerende tot Amsterdam, ende van sijne getrouwicheijt, vromicheijt, naersticheijt ende cloeckmoedicheijt int stuck vanden oorloge, den selven onthouden, gestelt ende gecommiteert hebben, onthouden, stellen ende committeren mits desen tot onsen Lieutenant Admiraal over Hollandt ende West-Vrieslandt'.

Twaalf jaar na zijn eerste verzoek kreeg De Witt het nu wel voor elkaar dat De Ruyter instemde met zijn benoeming.

Tromp was woedend over deze gang van zaken en wilde niet onder de nieuwe luitenant-admiraal opereren. Hij was het immers die de vloot weer op orde had gebracht en die nu een stap terug moest doen. Tegen de gevolmachtigden van de Staten-Generaal zei Tromp dat hij de vloot vaarwel wilde zeggen. In de Staten van Holland reageerden men furieus op Tromps voornemen. Nicolaas Vivien –

een van Johan de Witt's medestanders – hoopte zelfs dat Tromp 'sich soodaenigh sal aenstellen, dat deselve niet alleen voor dese expeditie, maer voor altijd buyten employ sal werden gelaeten'. De Staten accepteerden zijn ontslag niet en dreigden hem een proces aan te doen. Uiteindelijk schikte Tromp zich in zijn nieuwe rol. Wel vergrootte de 'degradatie' zijn afkeer voor Johan de Witt.

Eerste optreden als luitenant-admiraal

Op 16 augustus was de hele vloot al buitengaats. De Ruyter kwam hiervoor te laat. Enkele dagen eerder was hij wel vanuit Delfzijl via Harlingen naar Den Helder vertrokken om het bevel van Tromp over te nemen, maar de reis duurde langer dan verwacht. Eenmaal in Den Helder aangekomen, legde hij in handen van enkele vertegenwoordigers van de Staten-Generaal de eed af:

'Ik beloove en zweere naar myn uiterste vermoogen te zullen naakoomen en executeren den inhoudt van de instructie, en ordres, my albereits gegeven, en die my voorts, raakende myn tegenwoordig employ, van tydt tot tydt, by of van weegen de Hoogmoogende Heeren Staaten Generaal zouden moogen worden gegeven, of naagezonden'.

Daarna voer de nieuwe vlootvoogd met een licht fregat naar *De Liefde*, het vlaggenschip van Cornelis Tromp. Toen hij aan boord klom, reageerden de opvarenden enthousiast. Tromp nam een afwachtende houding aan. De vloot was toen al onder Tromp, Cornelis Evertsen en Tjerk Hiddesz. de Vries verdeeld in drie eskaders. Na de komst van De Ruyter werd alsnog een vierde eskader geformeerd met de *Delfland* als vlaggenschip. Tijdens deze expeditie liepen de Staatse en Engelse vloot elkaar steeds mis. Tot een beslissende zeeslag, hoe De Witt hier ook op gebrand was, kwam het niet. Het vaarseizoen verliep zonder een noemenswaardig treffen.

Op 2 november 1665 liet De Ruyter een witte vlag van de voorsteng waaien en loste drie kanonschoten. De vlootex-

peditie was ten einde. De eskaders vertrokken naar Vlissingen, de Maas, en de rede van Texel.

Tot slot

Het eerste jaar van zijn opperbevelhebberschap eindigde voor De Ruyter door storm en het mislopen van de Engelse vloot enigszins teleurstellend. Mede dankzij zijn advies werd in 1665 wel een 'Regiment de Marine', de voorloper van het huidige Korps Mariniers, opgericht. De Staten-Generaal en de Staten van Holland waren zeer tevreden over het optreden van hun nieuwe vlootvoogd. De Ruyter kreeg zelfs toestemming om als voorzitter de vergaderingen van de admiraliteitscolleges in Amsterdam, Rotterdam en het Noorderkwartier te mogen leiden. Ook hoefde hij niet naar Rotterdam, waar het oudste admiraliteitscollege was gevestigd en de opperbevelhebber normaal gesproken woonde, te verhuizen. Wel leverde de Rotterdamse admiraliteit hem het beroemde vlaggenschip *De Zeven Provinciën*.

'Het eerste jaar van zijn opperbevelhebberschap eindigde voor De Ruyter door storm en het mislopen van de Engelse vloot enigszins teleurstellend'

Pas in 1666 en 1667 zou De Ruyter zijn zeemanschap en strategisch inzicht optimaal etaleren. Met de Vierdaagse Zeeslag (11-14 juni 1666), de Tweedaagse (4-5 augustus 1666) en de Tocht naar Chatham (1667) schreef de vlootvoogd voorgoed geschiedenis.

Tussen de staatsgezinde Johan de Witt en de Oranjegezinde Cornelis Tromp kwam het nooit meer goed. Tromp zou in het Rampjaar 1672 zelfs een dubieuze rol spelen

rond de lynchpartij van Johan de Witt en zijn broer Cornelis op het Groene Zoodje in Den Haag. Hierover meer in een volgend artikel.

Dr. A.P. (Adri) van Vliet is hoofd van de Afdeling Publieksinformatie en Collecties, tevens plaatsvervangend directeur, van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie.

Meer lezen

- Westfries Archief, *Resolutiën Staten van Holland*, 1665.
- Nationaal Archief, Collectie De Ruyter, inv.nrs. 36, 50, 174 E.
- Brandt, G., *Het leven en bedrijf van den den heere Michiel de Ruyter* (Amsterdam 1687).
- Fruin, R., (red.), *Brieven aan Johan de Witt*, 2^e deel (Amsterdam 1922).
- *Leven en bedrijf van den vermaarden zeeheld Cornelis Tromp* (Amsterdam 1692).
- Oudendijk, Johanna K., *Johan de Witt en de zeemacht* (Amsterdam 1944).
- Prud'homme van Reine, Ronald, *Rechterhand van Nederland. Biografie van Michiel Adriaenszoon de Ruyter* (Amsterdam/Antwerpen 1996).
- Prud'homme van Reine, Ronald, *Schittering en schandaal. Biografie van Maerten en Cornelis Tromp* (Amsterdam/Antwerpen 2001).
- Roos, Doeke, *Twee eeuwen varen en vechten 1550-1750. Het admiralengeslacht Evertsen* (Vlissingen 2003).
- Rowen, Herbert H., *Johan de Witt, Grand pensionary of Holland 1625-1672* (Princeton 1978).
- Vliet, Adri. P. van, 'Sijt ghekommandeert te zeijlen na de kust van Ghenee': expeditionair optreden op de kust van West-Afrika, 1664-1665', in: Victor Enthoven, Henk en Heijer en Han Jordaan (red.), *Geweld in de West. Een militaire geschiedenis van de Nederlandse Atlantische wereld, 1600-1800* (Leiden/Boston 2013) 245-273.

Commissiebrief, Nationaal Archief Den Haag, Collectie De Ruyter, 174E.

Agenda KVMO 2015

Werkbezoeken hoofdbestuur

7 sept Kromhoutkazerne, Utrecht
26 okt Nieuwe Haven, Den Helder
30 nov Van Braam Houckgeestkazerne, Doorn

Houdt twitter, facebook, kvmo.nl en de Nieuwsbrieven KVMO in de gaten voor definitieve tijden en locaties.

Evenementen/vergaderingen

2 sept Maritiem Evenement, Rotterdam
14 sept Seminar over Wargaming, Utrecht (zie elders op deze pagina)
5 okt KIM KVMO-concert, Den Helder
19 nov Ledenraad Koepel Officieren-verenigingen GOV|MHB, Frederik-kazerne, Den Haag

Zie ook kvmo.nl onder Activiteiten, voor een volledig overzicht en verdere informatie.

KVMO

Vooraankondiging

Noteer alvast in uw agenda! Op maandagavond 5 oktober 2015 vindt het **KIM KVMO-concert** plaats. Nadere details volgen, houdt hiervoor de website van de KVMO in de gaten.

14 september 2015

Seminar voor de wargaming community

Op maandag 14 september 2015 vindt tijdens **Connections NL** het seminar 'Why Wargames' plaats, in Fort Vechten nabij Utrecht. *Keynote Speaker* is dr. Peter Perla van het *Center for Naval Analysis* en auteur van 'The Art of Wargaming'.

Tijdens de ochtend zal Perla interactief en op speelse wijze vertellen welke potentie *wargaming* heeft. De middag staat in het teken van het beleven van *wargaming*. Aan de hand van een 5 tal *wargames* kunnen de verschillende benaderingen van *wargaming* zelf worden ervaren.

De dag wordt afgesloten met een diner in Fort Vechten en een verhaal van Peter Perla over de kunst en kunde van *wargaming*.

Datum 14 september 2015
Locatie Fort Vechten, bij Utrecht
Aanvang 09.30 uur
Einde 18.00 uur, aansluitend diner
Kosten € 100,00 met diner, € 75,00 zonder diner

Info en aanmelden:
www.saganetconnections.nl

De KVMO is mede-sponsor van het seminar.

Reünie Vessel Traffic Service-station

Op **27 augustus 2015** organiseert de VTS-Den Helder op Fort Harssens een reünie voor oud medewerkers die op de VTS post Den Helder hebben gewerkt, in het bezit zijn van NNVO diploma en hebben gefunctioneerd als Adjunct,-Rijkshavenmeester.

Alle geïnteresseerden kunnen zich aanmelden via e-mail pd.v.dijk@mindef.nl
 tel 0223-657522 (VTS Den Helder)

IN MEMORIAM

Het hoofdbestuur van de KVMO heeft de droeve plicht
u in kennis te stellen van het overlijden van:

CDR b.d. **H. Sabelis** († 10 juli 2015)
KTZ b.d. **G.P. Goudberg** († 29 juni 2015)
LTZVK 2 b.d. **J.J. Zonneville** († 27 juni 2015)

KTZA b.d. mr. **H. Segers** († 20 juni 2015)
HVLAM KTZ b.d. **F.H. Kutttschrütter** († 26 mei 2015)
CDRA b.d. **L.E.F. Couvreur** († 15 mei 2015)

Wij betuigen de nabestaanden onze deelneming en wensen hun veel sterkte toe

Afdelingsactiviteiten tweede helft 2015

AFDELING NOORD

- 8 sept **Postactieve bijeenkomsten**
- 6 okt Locatie : Marineclub, Den Helder
- 3 nov Aanvang : 17.30 uur
- 1 dec
- 15 aug **Herdenking einde WOII, capitulatie Japan**
- Locatie : Monument ‘Voor hen die vielen’, Den Helder
- Aanvang : 11.00 uur

AFDELING MIDDEN

- 22 sept **Afdelingsborrels**
- 24 nov Locatie : PKC, Bruin Café, Den Haag
- Tijd : 16.30-18.30 uur

AFDELING ZUID

- Sept **Evenement georganiseerd door de KVEO/Ons Leger**
- Locatie : n.o.t.g.
- Aanvang : n.o.t.g.
- 25 okt **Mosselmaaltijd (KVMO)**
- Locatie : de Merelhoeve
- Aanvang : 18.00 uur
- 19 nov **Borrel met lezing en diner (KVEO)**
- Locatie : de Merelhoeve
- Aanvang : 17.00 uur
- 11 dec **Traditioneel eindejaars diner, met live muziek (KVMO)**
- Locatie : de Merelhoeve
- Aanvang : 18.00 uur

Alle activiteiten staan open voor KVMO leden, ook als een andere vereniging de organisatie verzorgt. Voor vragen of nadere informatie over het programma kunt u mailen naar: **KVMOZuid@aim.com**

DE DEADLINE VOOR HET AANLEVEREN VAN KOPIJ VOOR DE RUBRIEK KVMO-ZAKEN VOOR HET SEPTEMBERNUMMER IS 31 AUGUSTUS 2015.

De Koninklijke Vereniging van Marineofficieren

Ere-leden:
KTZT b.d. ir. S.J.J. Hoffmann
KOLMARN b.d. A.H.P. Knoppen
KTZ b.d. L.J.M. Smit
KTZA b.d. drs. T.G.D. Steenbeek

Hoofdbestuur:
Voorzitter:
KLTZ ing. M.E.M. de Natris
Vice-voorzitter:
KTZ mr. N.A. Woudstra
Secretaris:
LTZ 2 OC (LD) R. Groen
Penningmeester:
KLTZ (LD) H.M.J. van de Burgt

Namens Afdeling Noord
LTKOLMARN b.d. van Dishoeck
Namens Afdeling Midden
KLTZ ing. W.P. Groeneveld
Namens Afdeling Zuid
KLTZ b.d. K.F.J. Henkelman
Namens Werkgroep Postactieven
KTZ b.d. G.J. van der Zee, wnd
Namens Werkgroep Elders Actieven
LTZ1 (LD) KMR M. Venema
Namens Werkgroep Jongeren
vacature
Namens de Werkgroep Genderbeleid
KLTZ M.A.W. Riemens

Afdelingsbesturen:
Noord:
LTKOLMARN b.d. van Dishoeck
KLTZ P.J. van Maurik
KLTZ b.d. B. Fritzsche
LTZ1 ing. R.A. Paarlberg
LTZ1 (TD) dr. ir. W.L. van Norden

Midden:
KLTZ ing. W.P. Groeneveld
KTZ (TD) ir. J.J. Bleijs
KLTZ b.d. J. de Jonge

Zuid:
KLTZ b.d. K.F.J. Henkelman
maj KL b.d. P. van der Laan
KLTZ (SD) b.d. A.J. Zwiers
KLTZA b.d. P.A. Brons
(postactieven)
KLTZ (TD) T.S. van Tongeren

Caribisch Gebied:
KLTZ (LD) drs. P.J. van Roon

Adres secretariaat:
Wassenaarseweg 2
2596 CH Den Haag
T : 070-3839504
F : 070-3835911
E : **info@kvmo.nl**
W : **www.kvmo.nl**

De KVMO heeft een samenwerkingsverband met Onderlinge Bijstand (**www.onderlingebijstand.nl**). Voor nadere informatie of het verkrijgen van aanvraagformulieren kunt u contact opnemen met het secretariaat KVMO.

Afgelopen juni vond in de Baltische regio de NAVO-oefening Baltic Operations (BALTOPS) plaats. In totaal namen ca. 15.000 militairen uit 19 verschillende NAVO-landen en 3 niet-NAVO partners deel. Van de 49 deelnemende schepen voeren er 5 onder Nederlandse vlag. Onderdeel van de oefening was het opsporen van oefenmijnen door een internationaal eskader mijnenjagers. Van Nederlandse zijde namen Zr. Ms. Urk, Zierikzee, Willemstad en Makkum aan de oefening deel.

Op de foto Zr. Ms. Urk (links) en Zierikzee. (bron ministerie van Defensie/foto Gerben van Es)